

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Bakalářská práce

2015

Iveta Malá

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HUDEBNÍ KULTURY

K tradiční hudbě Vietnamu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Iveta Malá

Specializace v pedagogice, Hudba se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PhDr. Štěpánka Lišková, Ph.D.

Plzeň, 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 13. dubna 2015

.....
vlastnoruční podpis

Především bych chtěla poděkovat vedoucí bakalářské práce PhDr. Štěpánce Liškové, Ph.D. za prvotní impuls k výběru tohoto tématu, za cenné rady a laskavé vedení při vzniku této práce. Také bych chtěla poděkovat rodině Sơn-Huong za pomoc při hledání informací o vietnamské hudbě a jejich komunitě. Rovněž děkuji své rodině za podporu během studia.

Zadání práce

Obsah

Úvod.....	7
1 Vietnamská kultura	9
2 K historii a podobě tradiční vietnamské hudby	11
2.1 Hát xẩm	13
2.2 Ca trù.....	14
2.3 Nhạc tiền chiến	15
2.4 Châu văn	15
2.5 Nhã nhạc	16
2.6 Quan họ.....	17
2.7 Chèo	18
2.8 Hát tuồng	19
2.9 Cải lương	20
2.10 Hát ru	20
3 Vietnamské vodní loutkové divadlo	22
3.1 Hudební doprovod vodního loutkového divadla	24
4 Vietnamské tradiční hudební nástroje	26
4.1 Dechové hudební nástroje	26
4.1.1 Flétna sáo.....	26
4.1.2 Kèn bầu	28
4.2 Strunné hudební nástroje	29
4.2.1 Đàn bầu.....	29
4.2.2 Đàn đáy.....	30
4.2.3 Đàn nhị.....	32
4.2.4 Đàn nguyệt.....	33
4.2.5 Đàn tỳ bà.....	34
4.2.6 Đàn tranh	35
4.3 Bicí nástroje	36
4.3.1 Phách	36
4.3.2 T'rưng.....	37
4.3.3 Đàn đá.....	38

4.3.4	Cồng chiêng	39
4.3.5	Trống.....	40
5	Hudba Vietnamu v ČR	42
5.1	Tradiční vietnamská hudba v ČR.....	43
5.1.1	Sơn-Hương	44
5.1.2	Vietnamské kulturní akce v ČR	45
	Závěr	49
	Resumé	51
	Seznam použité literatury a pramenů	53
	Seznam obrázků.....	58
	Přílohy.....	60

Úvod

V současném globalizovaném světě dochází ve větší míře ke stěhování lidí do cizích zemí. Vietnamská komunita je třetí nejpočetnější v ČR, hned po ukrajinské a slovenské, a také je zde třetí nejpočetnější z celé Evropy. Podle Českého statistického úřadu u nás žije zhruba 60 000¹ lidí vietnamské národnosti. První skupiny Vietnamců se v Československu objevovaly již v 50. letech. Největší vlna však přišla v 70. a 80. letech, kdy ČSSR uzavřela s Vietnamem dohody o kulturní a vědeckotechnické spolupráci².

Oblasti tradiční hudby Vietnamu u nás není věnováno příliš mnoho pozornosti a v etnomuzikologické literatuře se jedná spíše o téma okrajové. S vietnamskou hudbou se běžně nesetkáme, jelikož zaznívá především v uzavřených komunitách, například u příležitostí oslav, svateb, pohřbů apod. Jelikož mám vietnamské kořeny ze strany otce a po studiu konzervatoře se věnuji opět dalšímu hudebnímu vzdělání, rozhodla jsem se v rámci zvoleného tématu zjistit bližší informace o hudební kultuře Vietnamu. Zajímá mě, do jaké míry se hudba Vietnamu objevuje v ČR, zda zde původní tradiční hudba v kontaktu se západoevropskou nonartificiální hudbou nezanikla. O vietnamské tradiční hudbě toho nebylo napsáno příliš mnoho, potřebné informace tak získám díky kontaktům s vietnamskou komunitou, a to zejména prostřednictvím rozhovorů s jejími členy, kteří mají k této hudbě hlubší vztah. Samozřejmě zapátrám i v cizojazyčné a etnomuzikologické³ literatuře, kde se pravděpodobně o hudbě Vietnamu vyskytuje více informací.

V první části své práce se zaměřím ve stručnosti na vietnamskou kulturu a přiblížím čtenářům, jaké zahrnuje způsoby myšlení, zvyky a hodnoty. Vietnamská kultura se od té naší velmi liší a tradiční hudba je s ní spojena. Lze tedy předpokládat, že nám i hudba bude vzdálená.

¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v ČR 2014* [online]. 2014 [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/kapitola/290027-14-r_2014-01>

² Díky této spolupráci bylo v ČR již v 80. letech cca 30 000 Vietnamců.

³ Etnomuzikologie se zabývá tradiční hudbou a hudebními nástroji všech kulturních vrstev lidstva, od takzvaných primitivů po kulturní národy. Zkoumá všechnu kmenovou a lidovou hudbu jako druhy mimoevropské klasické hudby. (JURKOVÁ 1996, s. 7)

V druhé části bakalářské práce se budu věnovat charakteristice vietnamské hudby a jednotlivým druhům umění, která se vyskytují v různých oblastech Vietnamu. Každá oblast se vyznačuje určitým druhem hudby, ať už se jedná o hudbu dvorní, lidovou nebo spjatou s divadlem. Pokusím se tak jednotlivá umění charakterizovat a zdůraznit, co je pro ně příznačné.

Třetí část bude věnována vodnímu loutkovému divadlu, které je typické pouze pro Vietnam. Přiblížím čtenáři jeho podobu, a to i v oblasti hudební.

Nejčastěji užívaným tradičním hudebním nástrojům bude věnována kapitola čtvrtá. Svět tradičních vietnamských nástrojů přiblížím čtenáři ilustracemi či zvukovými nahrávkami dle dostupných možností.

Součástí práce bude i dílčí průzkum zaměřený na výskyt tradiční vietnamské hudby v ČR i na to, při jakých příležitostech se zde s ní můžeme setkávat.

Tato oblast hudby není běžným cílem výuky HV ani cílem bádání odborníků, přesto doufám, že zpracování tohoto tématu bude mít pro mě přínos zejména osobní i vzdělávací. Pro případné zájemce z řad budoucích učitelů se jedná o téma, které se může alternativně objevit i ve výuce HV.

1 **Vietnamská kultura**

Vietnamskou kulturu a zrovna tak i hudbu, která je její součástí, lze sledovat a hodnotit z různých hledisek. Ve Vietnamu žije přibližně 83 milionů lidí a v náboženském složení si odporují dva průzkumy – oficiální⁴ a neoficiální⁵. Podle oficiálního průzkumu vlády asi 80% lidí nevyznává žádné náboženství, 8% vyznává buddhismus a 6% křesťanství⁶. Tento výsledek je ale dozajisté silně ovlivněn svazujícím komunistickým režimem. Podle neoficiálního průzkumu vyznává 40% lidí tradiční víry, 15% buddhismus, 8% křesťanství a 30% je nevěřících. V malé míře se zde také vyskytuje hinduismus (zbytky indické komunity v Ho Či Minově městě) nebo islám (přibližně 0,5%).⁷ Neoficiální výsledky jsou podle mě, z osobních zkušeností i z informací od členů vietnamské komunity, mnohem objektivnější.⁸ Pokud strávíte nějaký čas ve Vietnamu, na mnoha místech se setkáte s většími či menšími oltáři, kde Vietnamci uctívají své předky nebo přírodní bohy. Vietnamci věří, že i zemřelý člen rodiny nadále žije, zajímá se o svět a své příbuzné a má možnost jejich činy ovlivňovat. V současné době panuje ve Vietnamu vzájemná tolerance všech příslušníků různých vyznání i církví.

Velký důraz je také kladen na rodinné a společenské hodnoty. Udržování tradic je Vietnamci pokládáno za velmi důležité, vychovávají své děti k poslušnosti a k respektu před staršími. To souvisí i s uctíváním předků. Ve vietnamském jazyce, a to i v běžném hovoru, se velice dbá na správné oslovení, které se váže k určitému konkrétnímu věku či společenskému postavení. Také nesmíme zapomínat, že Vietnam je komunistickou zemí, kde nejsou sociální jistoty ani bezplatná sociální či zdravotní péče. Tím vzniká vysoký tlak na lidskou aktivitu a je zde zcela běžné, že se mladší generace stará o tu starší.⁹ Vietnam dnes řadíme do rozvojových zemí. Lidé zde žijí

⁴ Giacngo.vn [online]. 2012 [cit. 2015-02-28]. *Đâu là con số thực về tín đồ Phật giáo Việt Nam?*. Dostupné z: <<http://giacngo.vn/thoisu/cauchuyentrongtuan/2012/11/11/1EC011/>>

⁵ Pewforum.org [online]. 2012 [cit. 2015-02-28]. *Table: Religious Composition by Country, in Numbers*. Dostupné z: <<http://www.pewforum.org/2012/12/18/table-religious-composition-by-country-in-numbers/>>

⁶ Oficiální výsledek sčítání lidu v roce 2009 (viz cit. ⁴).

⁷ Neoficiální výsledky z roku 2012 (viz cit. ⁵).

⁸ Ústní zdroj ze dne 28. 2. 2015. Nguyễn Thanh Sơn (viz kapitola 5.2), Praha.

⁹ DVOŘÁK, Ladislav. Vietnam – kapitalismus garantovaný komunisty [online]. 2011 [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: <<http://ladislavdvorak.blog.idnes.cz/c/203002/Vietnam-kapitalismus-garantovany-komunisty.html>>

v různých životních podmínkách - vyšší úroveň je samozřejmě ve velkých městech, kde je i větší turistický ruch. Opakem jsou malé vesnice, kde lidé žijí ve velmi skromných podmínkách a děti bez domova zde často trpí hladem. Vietnam je plný protikladů, se kterými se setkáte na každém rohu.

Samotnou vietnamskou kulturu značně ovlivnila mnoholetá čínská nadvláda, a to nejen v hudbě, ale i v architektuře, keramice či malířství. Najdeme zde také vlivy indické a od poloviny 19. století se přidaly i vlivy francouzských kolonialistů.

2 K historii a podobě tradiční vietnamské hudby

Vietnam byl v dobách prehistorických i historických křižovatkou kultur a civilizací.¹⁰ V dnešní době se na celém jeho území vyskytuje mnoho různých druhů vietnamské tradiční hudby, tj. hudba lidová, náboženská nebo tradiční divadlo.

Vietnam je možné rozdělit na tři hlavní části: severní oblast *Bắc Bộ*, střední oblast *Trung Bộ* a jižní oblast *Nam Bộ*.¹¹ Na tomto území žije více než 60¹² etnických skupin, které utváří rozmanitost vietnamské hudby. Severní oblastí Vietnamu protéká Rudá řeka, jejíž povodí bylo místem, kde vzniklo několik typů vietnamské tradiční hudby – např. *ca trù*¹³, *quan họ*¹⁴, *chầu vắn*¹⁵, *chè*¹⁶. Střední Vietnam se vyznačuje především dvorní hudbou *nhã nhạc*¹⁷. Zde se také nachází oblast zvaná *Tây Nguyên*¹⁸, kde bylo nalezeno mnoho starověkých hudebních nástrojů (např. - *đàn đá*, *cồng chiêng* aj.). Právě toto místo zvolilo v roce 2005 UNESCO za ústní a nemateriální dědictví lidstva. Je označované jako kulturní oblast gongů. Jižní část je typická vietnamskou operou, ať už tradiční *hát tuồng*¹⁹ nebo reformovanou *cải lương*²⁰.

Díky své poloze se do Vietnamu dostávaly vlivy Indie, které jsou patrné v modální improvizaci (viz dále), v užívání některých druhů rytmů a též je můžeme vidět u některých typů bubnů. Vliv Číny pronikl zejména do tradičního operního divadla a lze ho zaznamenat i v převzetí některých strunných nástrojů.^{21 22} „V 15. - 18. století se – opět pod čínským vlivem – formuje vietnamská hudební teorie, prosazují se nástroje i

¹⁰ JURKOVÁ, Zuzana. *Kapitoly z mimoevropské hudby*. 2., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001, s. 35. ISBN 80-244-0302-1.

¹¹ HLAVATÁ, Lucie, Ján IČO, Petra KARLOVÁ a Karel KUČERA. *Dějiny Vietnamu*. Praha: Lidové noviny, 2008, s. 9. ISBN 978-80-7106-965-2

¹² JURKOVÁ, Zuzana. *Kapitoly o mimoevropské hudbě*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 1996, s. 27. ISBN 80-7067-598-5.

¹³ Srov. kapitola 2.2

¹⁴ Srov. kapitola 2.6

¹⁵ Srov. kapitola 2.4

¹⁶ Srov. kapitola 2.7

¹⁷ Srov. kapitola 2.5

¹⁸ Oblast vysočiny ve střední části Vietnamu.

¹⁹ Srov. kapitola 2.8

²⁰ Srov. kapitola 2.9

²¹ ELLINGHAM, Edited by Simon Broughton and Mark a With James McConnachie and Orla DUANE. *World music*. [New ed.]. London: Rough Guides, 2000, s. 262. ISBN 1858286360.

²² Pestrým instrumentářem Vietnamu se budeme dále zabývat ve čtvrté kapitole – srov. kapitola 4.

melodie převážně čínského původu. Poslední dvě století jsou charakteristická na jedné straně znovuobjevováním vlastní tradice, na straně druhé silným vlivem západní hudby.²³ Určité vlivy na kulturu Vietnamu, například v malbě na hedvábí, lze zaznamenat i z období francouzské nadvlády (1854 – 1954). Západní vlivy s sebou přináší vietnamsko-americká válka v letech 1955 – 1975.²⁴ Promítají se především do tvorby písňových melodií a do nově vznikající reformované opery *cải lương*²⁵.

Jak už je zmíněno výše, na podobu vietnamské hudební teorie a harmonie měla největší vliv hudba Číny. Odráží se například v užití pentatonické stupnice²⁶.

DO	RE	FA	SOL	LA
HỒ	XU	XANG	XÊ	CÔ'NG
C	D	F	G	A

V této pentatonické stupnici jsou tóny DO (HỒ), FA (XANG), SOL (XÊ) stálé a tóny RE (XU), LA (CÔ'NG) se mohou měnit. Základní pentatonická řada se užívá nejčastěji pro radostné a veselé melodie. Pro vyjádření jiné nálady, například smutku či neštěstí, se užívá odlišná řada tónů neboli modů.^{27 28}

DO	RE	FA	SOL	SI
HỒ	XU	XANG	XÊ	CÔNG
C	D	F	G	B

Dalším důležitým aspektem vietnamské hudební melodie je samotný jazyk tohoto národa. Vietnamština je takzvaný „melodický“²⁹ jazyk. Díky tomu je zapotřebí uzpůsobovat melodii textům, tj. pokud výslovnost textu klesá, musí tak činit i melodie a naopak. Západní hudba je stavěna na harmonických postupech, zatímco hudba vietnamská se soustředí na stavbu melodie a zabarvení jednotlivých tónů.³⁰ Běžně se u

²³ JURKOVÁ, Zuzana. *Kapitoly o mimoevropské hudbě*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 1996, s. 26. ISBN 80-7067-598-5.

²⁴ Příkladem je například rock and roll, který s sebou do Vietnamu přivezli američtí vojáci v 60. letech.

²⁵ Srov. kapitola 2.9

²⁶ „Pentatonická stupnice je pětitónová řada, která obsahuje tři velké sekundy a dvě malé tercie v pořadí: v2-v2-m3-v2-m3 (základní tvar)“. (GRIGOVÁ 2005, s. 117)

²⁷ Postup řazení tónů v rámci příslušného tónového principu. (GRIGOVÁ 2005, s. 117)

²⁸ NGUYEN VINH, Bao. *Introduction to vietnamese music* [online]. 1970 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <<http://namkyluctinh.org/a-ngoangu1/vinhbao-introtovmusic.pdf>>

²⁹ Jednotlivá slova jsou doplněna o diakritická znaménka, která určují stoupání, klesání či akcent v hlase.

³⁰ NGUYEN VINH, Bao. *Introduction to vietnamese music* [online]. 1970 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <<http://namkyluctinh.org/a-ngoangu1/vinhbao-introtovmusic.pdf>>

vietnamských melodií nevyskytuje ani dvojhlas. Každý tón má u posluchače vyvolat určitou náladu či reakci, kterou se hudebník snaží navodit bohatým zdobením melodie. Tuto skutečnost podporují i některé strunné hudební nástroje (např. *đàn nguyệt*³¹), které mají vysoké pražce, volněji natažené struny a svým doprovodem většinou kopírují melodii písně.³² To umožňuje hráči rozmanité možnosti v práci se strunou.

Díky všem těmto skutečnostem, různorodému etnickému složení či vlivům jiných kultur, je vietnamská hudba dodnes nedostatečně vědecky zpracována. V této kapitole se tak dále budeme věnovat takovým typům hudby, s jakými se můžeme nejčastěji setkat v severní, střední nebo jižní oblasti.³³ Informace získané z dostupných pramenů, literatury a zahraničních internetových stránek jsou posléze konzultovány s panem *Nguyễn Thanh Sonem*, o kterém je dále zmínka v kapitole Hudba Vietnamu v ČR.

2.1 Hát xẩm³⁴

Jedním z druhů lidové hudby severního Vietnamu je *hát xẩm*. Jedná se o umění spojující hru na nástroj a zpěv. Její vznik se datuje do 14. století, tj. za vlády dynastie *Trần*³⁵. Podle legendy císař učil chudé hrát na nástroj a zpívat, aby měli jednodušší život. Obvykle to byli nevidomí potulní umělci, kteří se takto snažili uživit. Zpívali na tržištích za doprovodu nástroje *đàn bầu*³⁶ (monochord) nebo *đàn nhị*³⁷ (housle). Postupně se vydávali i do větších měst, jako například Hanoi, a ze sólového hraní se stávalo skupinové. Ve 20. století se hudebníci přesouvali do okolí tramvajových zastávek, kde spojovali hru na *đàn bầu*, *đàn nhị*, bubny, kastaněty se zpěvem se severním či jižním přízvukem. V 80. letech *hát xẩm* ztrácelo na oblibě a téměř vymizelo.³⁸ V dnešní době se tradice umění *hát xẩm* obnovuje. Oproti tradičním venkovským písním se tato hudba liší svým rychlejším tempem a složitějšími rytmy.

³¹ Srov. kapitola 4.2.4

³² Ústní zdroj ze dne 4. 1. 2015. Nguyễn Nam Khánh, Praha.

³³ Informace získané z dostupných pramenů, literatury a zahraničních internetových stránek jsem posléze konzultovala s panem *Nguyễn Thanh Sonem*, o kterém se dále zmiňuji v kapitole 5.1.1.

³⁴ Ústní zdroj ze dne 4. 1. 2015. Nguyễn Nam Khánh, Praha.

³⁵ Vietnamská královská dynastie v letech 1225 – 1400.

³⁶ Srov. kapitola 4.2.1

³⁷ Srov. kapitola 4.2.3

³⁸ Do jisté míry se obliba *hát xẩm* vytrácela s úpadkem tramvajového provozu a jeho následným uzavřením roku 1990.

2.2 Ca trù³⁹

Komorní hudbu severního Vietnamu reprezentuje druh *ca trù*. První zmínky o její podobě pocházejí z 15. století. Podle legendy příběh vypráví o tom, že žena jménem Đào využila svůj talent a krásu zpěvu ke zničení nepřátel. Prvotní funkcí však bylo především pobavit královský dvůr. Od toho se také odvíjelo, kdo hudbu provozoval - většinou to byla geisha. Později začaly vznikat tzv. *ca trù hostince*. Ty navštěvovali většinou vysoce postavení muži nebo byrokraté. Vyhledávali tyto hostince kvůli pobavení u jídla a pití, hudbě *ca trù* a společnosti mladých žen, které měly velké znalosti v oblasti poezie a umění. Za vše ženám platili zakoupenými bambusovými kartami, za které pak ony dostávaly peníze. V 19. století se začala podoba *ca trù hostinců* měnit. Díky francouzským kolonialistům přibývalo nevzdělaných návštěvníků, kteří tato místa vyhledávali především kvůli sexu a *ca trù* bylo brzy spojováno s prostitucí. Když se v 50. letech dostala k moci komunistická strana, začala *ca trù* pomalu zakazovat (kvůli spojení s prostitucí). To zapříčinilo postupný zánik této tradice. Časem se však tento druh umění začal opět ožивovat. V dnešní době díky podpoře UNESCO, která v roce 2009 uznala *ca trù* jako nehmotné kulturní dědictví, vzniká mnoho festivalů a různých akcí, díky čemuž toto umění opět získává na oblibě. Přestože může mít umění *ca trù* více podob, nejčastěji se setkáme s uskupením, které sestává ze tří umělců. Nejdůležitější je zpěvačka, která svůj zpěv doprovází hrou na *phách*⁴⁰. Její zpěv dále doprovází muž, který hraje na loutnu *đàn đay*⁴¹ a nakonec je zde přítomen divák, který svými údery do bubnu ukazuje, jak se mu výkon zpěvačky líbí či nelíbí. Zpěvačka musí dokonale ovládat pěveckou techniku, působit elegantně a vznešeně a k tomu umět vyjádřit náladu a pocity hrou na nástroj *phách*. V dnešní době se umělci snaží propojit hudbu *ca trù* s moderními žánry nebo filmem.

³⁹ *Vietnam-beauty.com* [online]. 2008 [cit. 2015-03-04]. *Ca tru singing*. Dostupné z: <<http://www.vietnam-beauty.com/vietnamese-culture/vietnam-traditional-music-and-traditional-instruments/16-vietnam-traditional-music-and-traditional-instrume/135-ca-tru-singing.html>>

⁴⁰ Dřevěný blok s bambusovými dřívky. Zpěvačka pomocí nástroje *phách* udržuje rytmus.

⁴¹ Srov. kapitola 4.2.2

2.3 Nhạc tiền chiến⁴²

Již zmíněný francouzský vliv na kulturu Vietnamu a s ním spjatý vývoj hudby reprezentuje druh předválečné hudby *nhạc tiền chiến*, který se inspiroval předválečnou romantickou poezií *thơ tiền chiến*. Válka proti francouzským koloniím v letech 1946 – 1954 ovlivnila životy lidí na osm let. Na toto nepříznivé období navazovala v roce 1955 válka s USA, která trvala až do roku 1975. Obliba textů poezie *thơ tiền chiến* byla na jihu Vietnamu po roce 1954 na vzestupu především díky svému nostalgickému a lyrickému obsahu, který vyzýval ke sjednocení Vietnamu. V tuto dobu také zesílil vliv západní hudby, především šansonu a operety s poetickými texty například Édith Piaf. Po roce 1954 se Vietnam rozdělil na dvě části – komunistický sever a Vietnamskou republiku na jihu⁴³. V důsledku toho na severu, pod tíhou komunistické vlády, ustává rozvoj romantické písně. Povolené jsou pouze texty a písně podporující tamní režim. Mnoho umělců proto odchází na jih, kde rozvoj romantické písně pokračuje. I přes několik období, která neulehčovala vznik těchto písní, má tato oblast hudby mnoho skladatelů – např: Văn Cao, Phạm Duy, Lê Thương. *Nhạc tiền chiến* je také považována za původce vietnamské populární hudby.

2.4 Châu vãn⁴⁴

Další z řady tradičního lidového umění je hudba *chầu vãn*, která pochází z oblasti severního Vietnamu. Tento druh umění vzniká spojením hudby, tance a zpěvu. Jedná se o umění k náboženským obřadům. Instrumentální doprovod je tvořen nástroji *đàn nguyệt* (loutna), *phách* (dřevěný blok), *xeng* (klapačky), *trống* (buben) a *cồng chiêng* (gong). Hudební doprovod podporuje důležité pasáže a texty, na které je kladen velký důraz, a vytváří kontrasty během celého představení. Rytmus je

⁴² *Vietnam-beauty.com* [online]. 2008 [cit. 2015-03-02]. Vietnamese culture. *Have you ever listened to "Nhac tien chien"?* Dostupné z: <<http://www.vietnam-beauty.com/vietnamese-culture/vietnam-traditional-music-and-traditional-instruments/16-vietnam-traditional-music-and-traditional-instrument/167-have-you-ever-listened-to-nhac-tien-chien.html>>

⁴³ V tuto dobu mnoho lidí ze severu prchá na jih. Když v roce 1975 komunistický sever ovládl i jih, mnoho lidí utíká ze země. Roku 1976 byla vyhlášena Vietnamská socialistická republika a Saigon byl přejmenován na Ho Či Minovo město.

⁴⁴ *Vietnam-beauty.com* [online]. 2008 [cit. 2015-03-03]. *Chau van singing*. Dostupné z: <<http://www.vietnam-beauty.com/vietnamese-culture/vietnam-traditional-music-and-traditional-instruments/16-vietnam-traditional-music-and-traditional-instrument/138-chau-van-singing.html>>

synkopický. Důležitou součástí obřadu jsou i šaty, jejichž barvy jsou založeny na kultu „čtyř paláců“. Červené šaty symbolizují „nebeský palác“, žluté – „podzemní palác“, zelené – „hudební palác“ a bílé šaty – „vodní palác“. První zmínky o *chầu vãn* najdeme již v 16. století v okolí delty Rudé řeky⁴⁵. Největší rozvoj a obliba vrcholí v 19. a počátkem 20. století. Od roku 1954, kdy sever začala ovládat komunistická vláda, bylo umění *chầu vãn* vytlačováno a postupně zakazováno. V dnešní době je *chầu vãn* zapsáno v UNESCO jako nehmotné kulturní dědictví. Díky dotacím a podpoře UNESCO, například pro konání národní soutěže *Chầu vãn*, tradice tohoto umění nezanikla.

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 17. 1. 2014 [cit. 2015-03-18]. Quan Hoàng Mười. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=VNqy4gc9Txo>>

2.5 Nhã nhạc⁴⁶

*Nhã nhạc*⁴⁷ představuje zmíněnou oblast dvorní hudby, která se váže k vietnamskému městu *Huế*. Toto město má bohatou kulturní historii, ať už z oblasti hudby, divadla nebo literatury. Ta se zde udržuje, chrání a rozvíjí i v dnešní době.⁴⁸ Tento druh hudby se začal vyskytovat v období dynastie *Trần*, tj. ve 13. století, a existoval až do období dynastie *Nguyễn* ve 20. století. *Nhã nhạc* byla hudbou, která doprovázela důležité události jako náboženské svátky, korunovace, narození či pohřby apod. Obvykle se užívaly tyto tradiční vietnamské nástroje: *kèn bầu*⁴⁹, *đàn tỳ bà*⁵⁰, *đàn nguyệt*⁵¹, *đàn tam*⁵², *đàn nhị*⁵³, *sáo*⁵⁴, *trống*⁵⁵. Přestože se tento druh hudby vyskytoval již ve 13. století, za vlády dynastie *Trần*, největší rozvoj můžeme vidět až v období dynastie *Nguyễn*⁵⁶, kdy se stala oficiální dvorní hudbou. Stejně jako jiné druhy tradiční vietnamské hudby, tak i *nhã nhạc* uznalo UNESCO v roce 2005 jako nemateriální

⁴⁵ Řeka na severu Vietnamu. Nejčastěji využívána k zavlažování rýžových polí a k lodní dopravě.

⁴⁶ Ústní zdroj ze dne 7. 3. 2015. Nguyễn Nam Khánh, Praha.

⁴⁷ Inspirace čínskou hudbou ja-jüe (Jurková, 1996).

⁴⁸ Ústní zdroj ze dne 12. 3. 2015. Nguyễn Nam Khánh, Praha.

⁴⁹ Hoboj kónického tvaru (srov. kapitola 4.1.2).

⁵⁰ Loutna hruškovitého tvaru se čtyřmi strunami (srov. kapitola 4.2.5).

⁵¹ „Měsíční nástroj“ se dvěma strunami (srov. kapitola 4.2.4).

⁵² Loutna se třemi strunami a tělem pokrytým hadí kůží.

⁵³ Vertikální housle se dvěma strunami (srov. kapitola 4.2.3).

⁵⁴ Bambusová příčná flétna (srov. kapitola 4.1.1).

⁵⁵ Velký zaoblený buben.

⁵⁶ Dynastie *Nguyễn* vládla v letech 1802 - 1945.

kulturní dědictví. Tato hudba má přinášet možnost komunikovat s bohy, oslavovat královský život nebo bohatství země. Ve Vietnamu je časté, že pokud se rodiče věnují hudbě *nhã nhac*, většinou své dovednosti předávají dětem, které v tradici pokračují.

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 17. 1. 2014 [cit. 2015-03-18]. *Nhã nhac cung đình Huế*. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=jroHJQj9IA0>>

2.6 Quan họ⁵⁷

V oblasti Rudé řeky vznikl ve 13. století i druh tradiční lidové hudby zvaný *quan họ*. Počátky a tradice *quan họ* přichází ze severu Vietnamu z provincií *Bắc Giang* a *Bắc Ninh*.⁵⁸ Tato tradiční lidová hudba vždy doprovázela jarní slavnosti a oslavy lunárního nového roku. Dnes se s touto hudbou díky její oblibě setkáme ve Vietnamu jakýkoli den při různých oslavách a jsou dostupné i její nahrávky na CD. Texty písní *quan họ* jsou zamilované, většinou o vztahu mezi dvěma mladými lidmi, nebo opěvují krásu přírody a bohatou sklizeň. Melodie jsou optimistické a bohaté na rytmus. Hlavním znakem těchto písní je užití principu antifonálního zpěvu, kdy se střídají muži a ženy. Začínají ženy tzv. výzvou (*câu ra*), na kterou odpovídají muži (tzv. *câu đố*). Poté se role obrátí a změní se i melodie. Většina písní obsahuje úvodní slova, která přibližují obsah a vytváří atmosféru divadelního představení. V novější podobě *quan họ*, která je pro dnešní dobu typičtější, se využívá také sólový i skupinový zpěv, nebo tanec.⁵⁹ Hudební doprovod zpočátku nebyl žádný, postupně se přidával monochord *đàn bầu* a bambusové flétny *sáo*. Tento druh písní je ve Vietnamu velmi oblíbený i dnes, a tak se s dobou mění i doprovod. Je mnohem bohatší o několik strunných nástrojů, např. housle *đàn nhị*, loutnu *đàn nguyệt* nebo citeru *đàn tam thập lục*, ale mohou zaznít i elektrické klávesy. Při vystoupení jsou ženy oblečeny do lidových šatů *áo dài*, které mívají černou, červenou a zelenou barvu. Muži mají většinou modrý nebo černožlatý plášť s čepicí doplněný bílými kalhotami.^{60 61} Podobným druhem písně je i *trống quân*.

⁵⁷ *Vietnam-beauty.com* [online]. 2008 [cit. 2015-03-21]. The Quan ho singing tradition. Dostupné z: <<http://www.vietnam-beauty.com/vietnamese-culture/vietnam-traditional-music-and-traditional-instruments/16-vietnam-traditional-music-and-traditional-instrument/116-the-quan-ho-singing-tradition.html>>

⁵⁸ Vietnam se skládá celkově z 58 provincií.

⁵⁹ Ústní zdroj ze dne 12. 3. 2015. Nguyễn Nam Khánh, Praha.

⁶⁰ Ústní zdroj ze dne 12. 3. 2015. Nguyễn Nam Khánh, Praha.

⁶¹ Viz Příloha C, obr. č. 26.

Oproti *quan họ* je jednodušší a uvolněná, často se s ní setkáme v podání dětí. Od roku 2009 je hudba *quan họ* uznána v UNESCO jako nehmotné kulturní dědictví. Skutečností je, že dříve bylo *quan họ* záležitostí obyčejných lidí neboli amatérů, kteří prostřednictvím této hudby předávali posluchačům své emoce a nějaký příběh. Dnes se setkáme s vyškolenými herci, kteří mají pečlivě promyšlené choreografie i gesta.⁶²

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 30. 6. 2014 [cit. 2015-03-18]. Quan họ bắc ninh - Ca sĩ Thu Hiền - Quan họ. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=1U98RIBUkuk>>

2.7 Chèo⁶³

Oblast nejstaršího, nejtypičtějšího a nejrozšířenějšího druhu satirického lidového divadla ve Vietnamu představuje *chèo*. Tento druh umění vznikl na severu Vietnamu v povodí delty Rudé řeky. První zmínky o něm pocházejí z 11. století z prostředí rolníků, kteří tímto způsobem oslavovali úrodu a děkovali bohům za sklizeň. Kostru představení tvoří legendy, historické příběhy, poezie, ale i obyčejný každodenní život lidí. Ať je příběh jakýkoliv, v tomto umění dobro vždy zvítězí. Součástí bývá také tanec, akrobatické scény nebo kouzla. Při představeních *chèo* je důležité propojit diváky s děním na jevišti. To do jisté míry zajišťuje i klaun, který odlehčuje situace svými komickými a satirickými výstupy a baví diváky během celého představení. Kulisy bývají prosté nebo žádné. Představení také nemívají pevně danou strukturu. Celková podoba a doba trvání se odvíjí od odezvy publika. V hudbě je základním pilířem buben *trống*. Ten drží rytmus a udává ho dalším hudebním nástrojům, jako jsou například housle *đàn nhị*, monochord *đàn bầu*, loutna *đàn nguyệt*, flétna *sáo* a různé perkusní nástroje. Umění *chèo* se těší oblibě i v dnešní době, kdy ho vyhledávají jak lidé z vesnic a měst, tak i turisté.

⁶² *Vietnamonline.com* [online]. Neuveдено [cit. 2015-03-25]. Quan họ folk singing. Dostupné z: <<http://www.vietnamonline.com/culture/quan-ho-folk-singing-a-long-way-from-the-past.html>>

⁶³ *Vietnam-beauty.com* [online]. 2008 [cit. 2015-03-08]. *Cheo, a popular traditional music performance*. Dostupné z: <<http://www.vietnam-beauty.com/vietnamese-culture/vietnam-traditional-music-and-traditional-instruments/16-vietnam-traditional-music-and-traditional-instrument/107-cheo-a-popular-traditional-music-performance.html>>

2.8 Hát tuồng

Jednou z kulturních památek Vietnamu je i jeho klasická vietnamská opera *hát tuồng*, která je založena především na principech opery čínské. Tato opera spojuje písně, recitaci, tanec, gesta i dramatický projev. Jedná se o operu, která přináší vzdělávací myšlenku. Náměty čerpá z legend Vietnamu i Číny. Vznik se datuje kolem 13. století, kdy byl u císařského dvora vězněn čínský herec. Ten byl požádán, aby zde předal své znalosti o čínském divadle.⁶⁴ Později se *hát tuồng* stalo přístupným i pro obyčejné lidi, stejně jako umění *chèo*.⁶⁵ V 16. století se toto divadelní umění rozšiřuje na jih Vietnamu, odkud se dostává i do střední a jihovýchodní části země. Největší vrchol tohoto umění nastal v době vlády císaře *Tu Duce*⁶⁶ (1847-1883). Ten nechal postavit dvě speciální divadla, díky nimž se začala konat pravidelná představení přístupná i veřejnosti. V dobách francouzského kolonialismu ztrácí umění *hát tuồng* na oblibě. Důvodem byl rostoucí zájem o *cải lương*⁶⁷ (reformovaná moderní opera). V roce 1959 bylo na podporu tohoto umění založeno Národní divadlo Tuồng, avšak kvůli komunistické vládě bylo mnoho textů upraveno tak, aby odpovídaly socialistické ideologii. Kostýmy použité při představení jsou velmi výrazné, barevné až extravagantní. Stejně tak jsou zveličovaná gesta a pohyby. To vše má logické vysvětlení. Dříve neexistovalo technické vybavení pro zesílení zvuku či přiblížení obrazu, a tak musely být pohyby a barvy výraznější, aby bylo představení stejně poutavé i pro lidi sedící vzadu.⁶⁸ Barvy zde mají i symbolický význam. Například zelená je duch, černá je pravda a šedá lichoť bohu.⁶⁹ Představení doprovází nejčastěji housle *đàn nhị* spolu s různými bicími nástroji (např. buben *trống chiền*). Orchester bývá umístěn na pravé straně jeviště. V dnešní době je jihovýchod a střed Vietnamu považován za centrum tradičního divadelního umění.

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 12. 9. 2013 [cit. 2015-03-18]. Sân khấu: Son sất một lòng (Nhà hát tuồng Việt Nam). Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=Whwh6Vx0kLA>>

⁶⁴ TRAN, Van Khe. *Die Musik Vietnams*. Heinrichshofen, 1982, s. 185.

⁶⁵ Srov. kapitola 2.7

⁶⁶ Z dynastie *Nguyễn*.

⁶⁷ Srov. kapitola 2.9

⁶⁸ Ústní zdroj ze dne 12. 3. 2015. *Nguyễn Thanh Sơn*. Praha.

⁶⁹ Ústní zdroj ze dne 12. 3. 2015. *Nguyễn Thanh Sơn*. Praha.

2.9 Cải lương⁷⁰

Pod vlivem západní kultury vzniká ve Vietnamu moderní reformovaná opera *cải lương*, spojující lidové písně, klasickou hudbu a moderní činohru. Toto umění je svou formou velmi podobné naší evropské operetě. Opera *cải lương* vznikla teprve na počátku 20. století na jihu Vietnamu a největší obliby dosáhla v 70. a 80. letech. Tématem jsou lidské morální hodnoty. Tato moderní opera se ještě dělí na *cải lương tuồng cổ* (stará) a *cải lương xã hội* (moderní). *Cải lương tuồng cổ* přináší příběhy ze společenských a rodinných vztahů nebo o morálních hodnotách. Naproti tomu *cải lương tuồng cổ* čerpá náměty z historie a pověstí. Hudební doprovod vytváří především loutna *đàn nguyệt* nebo *đàn tỳ bà*.⁷¹ *Cải lương* hraje důležitou roli v tradičním vietnamském umění ukolébavky.⁷²

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 28. 2. 2015 [cit. 2015-03-18]. *Vở cải lương: Mai Hắc Đế - Nhà hát truyền hình*. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=wJREpl973v0>>

2.10 Hát ru⁷³

Hát ru neboli ukolébavka je druh lidové hudby Vietnamu, se kterou se setkáme především na vesnicích. Jako v jiných zemích, i zde slouží tento druh písně k usnutí dítěte. Text vypráví o domově nebo o citech matky k dítěti. Tempo je klidné a melodie táhlá, avšak liší se podle oblasti a regionu. Pro severní Vietnam je typické, že se píseň skládá z pěti tónů – do-re-fa-sol-la. Na jihu se setkáme s ukolébavkami, které většinou začínají slovy *ví dẫu* (představ si) a tóny do-mi-fa-sol-la.⁷⁴ Tradice ukolébavek se

⁷⁰ *Vietnam-beauty.com* [online]. 2008 [cit. 2015-03-21]. *Cai luong (Reformed Theatre)*. Dostupné z: <<http://www.vietnam-beauty.com/vietnamese-culture/vietnam-traditional-music-and-traditional-instruments/16-vietnam-traditional-music-and-traditional-instrume/93-cai-luong-reformed-theatre.html>>

⁷¹ Srov. kapitola 4.2.5

⁷² Srov. kapitola 2.10

⁷³ *Vietnam-beauty.com* [online]. 2008 [cit. 2015-03-21]. *Lullaby singing*. Dostupné z: <<http://www.vietnam-beauty.com/vietnamese-culture/vietnam-traditional-music-and-traditional-instruments/16-vietnam-traditional-music-and-traditional-instrume/122-lullaby-singing.html>>

⁷⁴ TRAN, Van Khe. *Die Musik Vietnams*. Heinrichshofen, 1982, s. 206.

předává z generace na generaci, přestože dnes už uspávání dětí tímto způsobem není tak časté.

Ukázka textu ukolébavky (překlad Aneta Pham):

Àu σ...	Àu σ... (nepřekládá se)
Cầu ván đống đình	Most spojený hřebíky
Cầu treo lắc lẻo	Most houpavý
Gập ghềnh khó qua	Těžko se přechází
Àu σ...	Àu σ...
Khó qua mẹ dắt con qua...	Maminka ti, dítěti, pomůže přejít...
Con đi trường học	Ty jdeš do školy
Mẹ đi trường đời...	Maminka jde do světa
	Čáp loví v noci
Con còn mà đi ăn đêm	À σi...
À σi...	Čápe ty lovíš v noci
Con còn mà đi ăn đêm	Přistaneš na měkké větvi, pak hlavou
Đậu phải càn mềm Lộn cổ xuống ao	spadneš do řeky.
À σi...	À σi...
Ông ơi, ông vớt tôi nao	Když vaříš, tak vař z čisté vody
Tôi có lòng nào ông hãy xáo măng	Nevař z špinavé, aby malý čáp neměl
À σi...	bolesti...
Có xáo thì xáo nước trong	
Đừng xáo nước đục Đau lòng còn...	

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 15. 1. 2013 [cit. 2015-03-23]. Hát ru Bắc bộ full hơn 60 phút. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=D7z8y8i8bmo>>

3 Vietnamské vodní loutkové divadlo⁷⁵

„Loutkové divadlo má velmi rozvinutou tradici ve většině zemí a je jednou z nejstarších divadelních forem.“⁷⁶ Vietnam je ovšem jedinou zemí, kde se vyskytuje jeho vodní podoba. Díky tomuto spojení vznikla ojedinělá tradice, a proto bych tomuto tématu ráda věnovala samostatnou kapitolu.

Vodní loutkové divadlo je ve Vietnamu jedinečným lidovým uměním, kterým se vesničané bavili na svých rýžových polích v deltě Rudé řeky. Zdejší lidé vodní loutkové divadlo využívali k oslavě tradičního nového roku nebo při žních. Jeho vznik se datuje již do 11. století v oblasti severního Vietnamu. Jak už název napovídá, tento druh loutkového divadla se odehrává na vodní ploše a je typický pouze pro Vietnam. Využívanou vodní plochou je buď rybníček na vesnici, venkovní přenosná nádrž nebo uměle vybudované jezírko.⁷⁷

Obrázek 1 Vodní loutkové divadlo, Ho Či Minh⁷⁸

⁷⁵ POSPÍŠILOVÁ, Veronika. *Vietnamské vodní loutkové divadlo*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav Dálného východu. ved. PhDr. Lucie Hlavatá, PhD.

⁷⁶ POSPÍŠILOVÁ, Veronika. *Vietnamské vodní loutkové divadlo*. Praha, 2011, s. 7. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav Dálného východu. ved. PhDr. Lucie Hlavatá, PhD.

⁷⁷ FOLEY, Kathy. „The Metonymy of Art: Vietnamese Water Puppetry As a Representation of Modern Vietnam“ in *The Drama Revue* [online]. 2001, roč. 45, č.4 [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/stable/1146933>>

⁷⁸ In: *Insightguides.com* [online]. Neuvedeno [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <<http://www.insightguides.com/destinations/asia-pacific/vietnam/cultural-features/puppetry-in-motion>>

Ovládání je podobné u všech typů zvolené vodní plochy. Voda je vždy kalná, aby skryla dlouhé konstrukce pro ovládání loutek. Loutkáři stojí schovaní ve vodě za oponou – dnes již ve voděodolných oblecích. Loutky mají ohebnou hlavu i končetiny a ty větší mohou vážit až patnáct kilogramů. Od velikosti loutky se také odvíjí počet vodících loutkářů – u těch větších mohou být až tři loutkáři na jednu loutku.

Děj většinou nebývá složitý ani jinak komplikovaný a jednotlivé výstupy často netrvaly více jak sedm minut. Jeho hlavním účelem je pobavit a udržet si stálou pozornost publika. Příběh a celé představení také dotváří různé vodní efekty. Časem tento druh divadla ve Vietnamu téměř vymizel, dokud ho v roce 1956 nevzkřísila divadelní společnost Trang Long v Hanoji.⁷⁹ „V březnu roku 1956 pozval prezident Ho Či Min do Vietnamu loutkovou divadelní společnost Radost z Československa. Tato společnost ovládala loutky pomocí rukou a tyčí a brzy bylo rozhodnuto, že se bude tento způsob loutkářství vyučovat na školách. Divadelní společnost, která byla vyškolená skupinou československých loutkářů, založila v Hanoji své vlastní loutkové divadlo s názvem „The Central Puppet Theatre“ (Hlavní loutkové divadlo), které hraje svá představení dodnes.“⁸⁰ Tradice tohoto umění se v rodinách dědila a předávala z otců na syny.⁸¹ Dcerám tyto informace nebyly svěřovány z toho důvodu, že se později často provdaly do jiné vesnice a tajemství vodního loutkového divadla by tak mohlo být prozrazeno.

⁷⁹ HRUŠKA, Petr. *Vodní loutky Vietnamu* [online]. 2005 [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <http://www.czech-press.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=2519:vodni-loutky-vietnamu>

⁸⁰ POSPÍŠILOVÁ, Veronika. *Vietnamské vodní loutkové divadlo*. Praha, 2011, s. 26. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav Dálného východu. ved. PhDr. Lucie Hlavatá, PhD.

⁸¹ ELLINGHAM, Edited by Simon Broughton and Mark a With James McConnachie and Orla DUANE. *World music*. [New ed.]. London: Rough Guides, 2000. ISBN 1858286360

Obrázek 2 Tanec víl⁸²

S vodním loutkovým divadlem se můžeme setkat i v ČR, a to v Chrudimi, kde od 14. 11. 2014 do 27. 9. 2015 probíhá v Muzeu loutkářských kultur expozice s názvem Divadlo zrozené z vody. Návštěvníci mohou vidět fotografie, videozáznamy i loutky přímo z Vietnamu. Dozví se zde mnohé o tomto druhu umění a na zmenšeném modelu si také mohou vyzkoušet manipulaci s loutkami.⁸³

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 6. 1. 2015 [cit. 2015-03-18]. Water Puppet Show, Hanoi - Vodní loutkové divadlo Hanoi. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=nDD227ehTdo>>

3.1 Hudební doprovod vodního loutkového divadla

Celé představení vodního loutkového divadla je doprovázeno orchestrem, který je umístěn na levé straně jeviště. Jeho součástí jsou také dvě vypravěčky, kdy každá má na starost dialogy několika postav. Hudba je při představení velmi důležitá. Podporuje

⁸² In: *Travelpod.com* [online]. Neuveдено [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.travelpod.com/travel-blog-entries/lraleigh/youarehere./1140333480/tpod.html#pbrowser/lraleigh/youarehere./1140333480/fileame=img_5534.jpg>

⁸³ *Puppets.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-03-15]. *Divadlo zrozené z vody*. Dostupné z: <<http://www.puppets.cz/index.php?page=kratke>>

příběh a dotváří charakter loutek. Ne vždy však byla hudba důležitou součástí divadla a hudebníci hráli za oponou. Poprvé se orchestr vedle jeviště objevil až roku 1993. „Představení měla již od dávných časů v souboru bubínky (trống), činely (chũm chọe) a lesní rohy. Později byl soubor obohacen o zvonky (mõ), flétny (sáo), dvoustrunné housle (Đàn nhị), loutnu (Đàn nguyệt) a monochord (Đàn bầu). Dnes se také někdy používají kazetové přehrávače namísto živého hudebního doprovodu.“⁸⁴

⁸⁴ HUU Ngọc – BORTON, Lady. *Rối nước: water puppets*. Hà Nội: Thế Giới Publishers, 2006, s. 73.

4 Vietnamské tradiční hudební nástroje⁸⁵

V tradiční hudbě Vietnamu se nejčastěji užívá kolem třiceti hudebních nástrojů. Materiály pro jejich výrobu jsou různé – kámen, dřevo, kov, kůže, tykev, bambus nebo hedvábí. Můžeme je rozřadit do tří základních kategorií: dechové, strunné a bicí nástroje. Některé nástroje pochází z Číny, jiné jsou typicky vietnamské. Již z období *Đông Sơn*⁸⁶ jsou dochované bronzové bubny, které byly v této době velmi oblíbené na severu Vietnamu. Bronzový buben z tohoto období najdeme i v Národní galerii v Praze. Pochází z přelomu letopočtu a je součástí české sbírky asijského umění.⁸⁷

4.1 Dechové hudební nástroje

4.1.1 Flétna *sáo*

Flétna je jednoduchý dechový nástroj, který se objevuje po celém světě v různých podobách. Ve Vietnamu se setkáme častěji s flétnou příčnou a zřídka s podélnou.

Příčná flétna *sáo* má zpravidla šest otvorů k vytváření výšky tónu, ale jejich počet závisí i na tom, do jaké tóniny je nástroj laděn.⁸⁸ Dalším otvorem se přivádí vzduch do nástroje a další dva otvory jsou na horní a spodní části nástroje. Tento nástroj má ostrý a veselý zvuk podobající se ptáku a jeho rozsah je kolem dvou oktáv. Kvalitu a obměnu zvuku může hráč provést jiným úhlem foukání do nástroje. V dnešní době se nejčastěji vyrábí z bambusové trubky o průměru 1,5 – 2 cm a délce 50 - 60 cm s malými oválnými průřezy (6 - 8 mm). Přesné datum vzniku tohoto nástroje není známé. Pro flétnu *sáo* neexistuje koncertantní sólový repertoár. Jedinou skladbou, kde má flétnista možnost ukázat své dovednosti, je *Phung vu (Tanec Phoenixe)*. Flétnista zde hudebně doprovází jeden tanec čtyř mytických bytostí. Velmi oblíbený je tento nástroj v severní části Vietnamu, jak v hudbě rituální tak divadelní. Dříve jsme tento

⁸⁵ TRAN, Van Khe. *Die Musik Vietnams*. Heinrichshofen, 1982, s. 73-127.

⁸⁶ Kultura na území severního a středního Vietnamu kolem roku 1000 př. n. l.

⁸⁷ *Mkcr.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-03-19]. Vietnamské umění v Čechách. Dostupné z: <<http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vietnamske-umeni-v-cechach-209665/>>

⁸⁸ Srov. obr. č. 3 a Příloha C, obr. č. 32.

nástroj mohli často nalézt na vesnicích, kde si od práce na poli zemědělci odpočinuli hrou.

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 5. 1. 2015 [cit. 2015-03-30]. Học thổi sáo bài chắc ai đó sẽ về. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=CbvVRXOIZiM>>

Obrázek 3 Příčná flétna *sáo*⁸⁹

Méně užívaným typem je klasická **podélná flétna *sáo***. Díky delší trubici je zvuk proti příčné flétně *sáo* jemnější a tišší. Na okraji flétny je malý, šikmo seříznutý otvor, pod kterým je pět otvorů pro prsty na přední straně a jeden pro palec na zadní straně. Vyrábí se často z bambusu nebo kovu a délka se pohybuje kolem 60 - 70 cm. Do 15.

⁸⁹ Vlastní zdroj ze dne 12. 3. 2015, Praha.

století byla podélná flétna *sáo* součástí dvorních orchestrů, poté se postupně vytratila. V dnešní době se s tímto nástrojem setkáme jen vzácně.

U obou nástrojů najdeme ve spodní části ještě jeden otvor, který slouží k připevnění provázku na krk nebo ozdobného střapce. Zajímavostí také je, že u nás v ČR bambusové flétny *sáo* vysychají a praskají. Je to způsobeno vlhkostí vzduchu, která je v ČR mnohem nižší než ve Vietnamu.^{90 91}

Obrázek 4 Vertikální flétna *sáo*⁹²

4.1.2 Kèn bầu

Dalším oblíbeným dechovým nástrojem je *kèn bầu*. Tento hudební nástroj má kónický tvar a má mnoho společného s čínským dechovým nástrojem *suona*. Spodní část nástroje kdysi tvořila část tykve, ale dnes je do jejího tvaru vyřezávané dřevo. Podobně jako je tomu u hoboje, má tento nástroj dva tenké plátky, které jsou upevněné do mosazné rourky. Ostrý a pronikavý zvuk nástroje je tvořen celkem sedmi otvory. *Kèn bầu* se užívá v hudbě *nhã nhạc*⁹³ či při pohřebních obřadech. Vždy jej

⁹⁰ Ústní zdroj ze dne 12. 3. 2015. Nguyễn Nam Khánh, Praha.

⁹¹ Před hraním je proto dobré prolít flétnu vodou.

⁹² In: *Vietnam-culture.com* [online]. Nevedeno [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <<http://www.vietnam-culture.com/articles-64-11/Sao-truc-Bamboo-flute.aspx>>

⁹³ Srov. kapitola 2.5

doprovází bicí nástroje, například buben *bong* ve tvaru přesýpacích hodin nebo malý kotel *dan*.⁹⁴

Obrázek 5 Dechový nástroj *kèn bầu*⁹⁵

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 24. 3. 2010 [cit. 2015-03-30]. Kèn bầu. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=mCOPWpWIFTM>>

4.2 Strunné hudební nástroje

4.2.1 Đàn bầu

Đàn bầu je jednostrunný hudební nástroj, který je ojedinělý a typický je pouze pro vietnamskou tradiční lidovou hudbu. „Až do osvobození Vietnamu, tedy do roku 1945, byl *đàn bầu* výhradně nástrojem slepých potulných zpěváků.“⁹⁶ Hraní na tento nástroj není nijak lehké a vyžaduje velkou přesnost, přestože konstrukce je velmi jednoduchá. Skládá se z rezonanční skříňky bez dna, ke které je na levé straně

⁹⁴ BUCHNER, Alexandr. *Hudební nástroje národů*. Praha: Artia, 1969, s. 72.

⁹⁵ In: *Honque.com* [online]. Neuvedeno [cit. 2015-03-23]. Dostupné z:

<<http://honque.org/vothanhtung/Tailieu/KenBau-1.htm>>

⁹⁶ BUCHNER, Alexandr. *Hudební nástroje národů*. Praha: Artia, 1969, s. 71.

přípevněn bambusový prut. Z pravé strany je natažená jedna struna, která ústí do malé rezonanční misky na bambusovém prutu. Hráč strunu rozeznívá krátkou dřevěnou hůlkou, kterou pomocí bambusového prutu napíná a tím vytváří tóny různé výšky. Čím více se struna napne, tím je docíleno vyššího tónu. Hráči k vytvoření melodie užívají i své dlaně, ale také smyčec. Rezonanční skříňka měří většinou 80 - 100 cm⁹⁷ a často je zdobena perletí s přírodními motivy. Zvuk vycházející z *đàn bầu* je velice podobný lidskému hlasu a užívá se také jako doprovod ke čtení poezie. V dnešní době je zvuk nástroje často zesílen elektronicky a najdeme ho i v moderních popových souborech.

Obrázek 6 Strunný nástroj *đàn bầu*⁹⁸

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 15. 3. 2013 [cit. 2015-03-30]. *Đàn Bầu*. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=SQwL2ApKRAA>>

4.2.2 *Đàn đay*

Đàn đay je hudební nástroj se třemi strunami, který je typický pro oblast severního Vietnamu v hudbě *ca trù*⁹⁹, i když dnes se s ním můžeme setkat i v tradičních orchestrech nebo při sólových koncertech. Tento hudební nástroj, podobající se

⁹⁷ BUCHNER, Alexandr. *Hudební nástroje národů*. Praha: Artia, 1969, s. 71.

⁹⁸ Vlastní zdroj ze dne 12. 3. 2015, Praha.

⁹⁹ Srov. kapitola 2.2

loutně, má lichoběžníkové rezonanční tělo, které ovšem nemá zadní stěnu. Tři struny jsou natažené na 125 – 160 cm¹⁰⁰ dlouhý krk s deseti vysokými pražci a jsou zakončené výraznými kolíky. Často tělo, krk i zakončení nástroje zdobí perleť či různé nápisy. Dříve byly struny vyráběny z hedvábí, ale dnes se setkáme jen se strunami nylonovými. Hráč hraje prsty nebo užívá malé trsátko.

Obrázek 7 Đàn đay zepředu (vlevo)

Obrázek 8 Đàn đay zezadu (vpravo)¹⁰¹

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 24. 5. 2012 [cit. 2015-03-30]. *Tìm hiểu Đàn Đáy - Tiến sáo*. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=FClzIVuwHJ8>>

¹⁰⁰ *Saigonstrings.com* [online]. 2013 [cit. 2015-02-22]. *Đàn đay*. Dostupné z: <<http://www.saigonstrings.com/danday.htm>>

¹⁰¹ Vlastní zdroj ze dne 12. 3. 2015, Praha.

4.2.3 Đàn nhị

Đàn nhị je dvoustrunný hudební nástroj laděný v kvintách. Tento vertikální nástroj je tvořen drobnou ozvučnou skříňkou, která má podobu malého soudku. Zatímco na přední straně je na ní natažená hadí kůže, zadní strana je otevřená. Jejím odkrýváním a zakrýváním pak lze regulovat intenzitu výsledného zvuku. Na ni dále navazuje úzký dlouhý krk s dvěma výraznými kolíky. Zakončení mívá různé tvary a je často zdobené perletí – např. motiv zvířecí hlavy.

Obrázek 9 Strunný nástroj *đàn nhị*¹⁰²

Součástí je i bambusový nebo dřevěný smyčec. Ten je neobvykle vedený prostorem mezi hmatníkem a strunami a jeho uchopení je stejné jako u smyčce kontrabasového. I

¹⁰² Vlastní zdroj ze dne 12. 3. 2015, Praha.

u *đan nhi* byly struny dříve z hedvábí, ale dnes je již nahradily struny nylonové. Rozsah nástroje jsou dvě oktávy: c1 - c3. *Đàn nhi* je velice oblíbený a rozšířený hudební nástroj a je nedílnou součástí orchestrů. Je také doprovodným nástrojem v hudbě *hát xãm*. Jeho zvuk je velice expresivní a hodně se podobá hlasu zpěvačky.

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 2. 3. 2014 [cit. 2015-03-30]. *Đàn nhi*. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=iMF5PIVUmPo>>

4.2.4 *Đàn nguyệt*¹⁰³

Tradiční vietnamský hudební nástroj, který se užívá v komorní i lidové hudbě, je *đàn nguyệt* neboli „měsíční nástroj“.

Obrázek 10 Strunný nástroj *đàn nguyệt*¹⁰⁴

¹⁰³ Ústní zdroj ze dne 12. 3. 2015. Nguyễn Nam Khánh, Praha.

¹⁰⁴ Vlastní zdroj ze dne 12. 3. 2015, Praha.

Název je odvozen od tvaru těla nástroje, který připomíná měsíc v úplňku. Kulatá ozvučná deska má průměr kolem 30 cm a na ni navazuje dlouhý krk s 8 - 11 vysokými pražci. Nástroj má dvě struny, které byly kdysi vyráběny z hedvábí, ale dnes je nahradily struny nylonové. Obě struny jsou na koncích zakončeny a laděny výraznými kolíky. *Đàn nguyệt* je součástí doprovodu písní *chầu vãn*¹⁰⁵, kde dokresluje atmosféru textů. Tento nástroj je velmi oblíbený kvůli svému širokému hudebnímu uplatnění. Hráč s ním má možnost zahrát jemné emocionální doprovody i efektivní a rychlé pasáže.

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 24. 5. 2012 [cit. 2015-03-30]. Tím hiếu Đàn Nguyệt.

Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=2hLs6KPPg4s>>

4.2.5 *Đàn tỳ bà*¹⁰⁶

Đàn tỳ bà je čtyřstrunný hudební nástroj, který má tělo ve tvaru hrušky. Tento nástroj se do Vietnamu dostal z Číny před 2000 lety. Struny jsou natažené přes vysoké pražce, přes poměrně krátký krk a na konci jsou zakončené výraznými kolíky. Zadní strana nástroje je mírně vypouklá a často zdobena perleťovými výjevy. *Đàn tỳ bà* se užívá pro sólovou hru nebo jako doprovodný nástroj v orchestrech a v moderní opeře *cải lương*.¹⁰⁷ Hudebník používá ke hře malé trsátko, kterým z nástroje získává výrazné a jasné tóny. Tento hudební nástroj má mnoho společného s čínskou loutnou *pipa* a japonskou loutnou *biwa*.

¹⁰⁵ Srov. kapitola 2.4

¹⁰⁶ *Vietnam-culture.com* [online]. Neuveдено [cit. 2015-03-23]. Dan Ty Ba or Four-string Guitar. Dostupné z: <<http://www.vietnam-culture.com/articles-61-11/Dan-Ty-Ba-Four-string-guitar.aspx>>

¹⁰⁷ Srov. kapitola 2.9

Obrázek 11 Strunný nástroj *đàn tỳ bà*¹⁰⁸

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 28. 5. 2013 [cit. 2015-03-30]. Cao thủ độc tấu đàn Tỳ Bà. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=FO2UWrDF0lc>>

4.2.6 Đàn tranh¹⁰⁹

Đàn tranh, někdy také tzv. *đàn thập lục*, je 16 - ti strunný drnkací nástroj, který pochází z vietnamského městečka Hue. *Đàn tranh* se začal objevovat ve 13. století, kdy měl ale jen 14 strun. Teprve později se počet strun ustálil na 16. Tento nástroj má obdélníkový tvar, rezonanční deska je mírně zaoblená a na jedné straně se zužuje. Po stranách můžeme vidět vyřezávané nebo perleťové zdobení, většinou s přírodními nebo lidskými motivy. Na tento nástroj hrají především vietnamské ženy, a to vsedě na zemi. Všechny struny jsou uprostřed podepřené malými kobylkami, se kterými je možné pohybovat a tím měnit napětí strun. Žena má na konečcích prstů levé ruky většinou malá trsátka, kterými rozeznívá struny. Pravou rukou na strunách reguluje zvuk *đàn tranh*, ale někdy

¹⁰⁸ In: *Vietnam-culture.com* [online]. Neuveдено [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <<http://www.vietnam-culture.com/articles-61-11/Dan-Ty-Ba-Four-string-guitar.aspx>>

¹⁰⁹ *Vietnam-culture.com* [online]. Neuveдено [cit. 2015-03-23]. Dan Tranh 16-string zither. Dostupné z: <<http://www.vietnam-culture.com/articles-62-11/Dan-Tranh-16-string-zither.aspx>>

se mohou objevit trsátka na obou rukách. Na vystoupeních zaznívá jako sólový, ale i jako doprovodný nástroj. Podobu s *đàn tranh* můžeme vidět u čínské citory guzheng.

Obrázek 12 Strunný nástroj *đàn tranh*¹¹⁰

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 21. 1. 2014 [cit. 2015-03-23]. Đám Cưới Trên Đường Quê (Đàn Tranh). Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=tuHFX0oasxM>>

4.3 Bicí nástroje

4.3.1 Phách¹¹¹

Phách je jednoduchý bicí nástroj, který je složený pouze z dřevěného bloku a dvou paliček. S tímto hudebním nástrojem se setkáme v různých typech vietnamské hudby – např. *hát xẩm*¹¹², *ca trù*¹¹³, *chèò*¹¹⁴ atd. Úkol hráče na tento nástroj je velmi jednoduchý - udržet ve skladbě beat.

¹¹⁰ In: *Vietnam-culture.com* [online]. Neuveдено [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <<http://www.vietnam-culture.com/articles-62-11/Dan-Tranh-16-string-zither.aspx>>

¹¹¹ Ústní zdroj ze dne 12. 3. 2015. Nguyễn Nam Khánh, Praha.

¹¹² Srov. kapitola 2.1

¹¹³ Srov. kapitola 2.2

Obrázek 13 Bicí nástroj *phách*¹¹⁵

4.3.2 *T'rung*¹¹⁶

T'rung je lidový bicí nástroj, který se skládá ze dvou paliček a několika dutých bambusových trubek. Ty jsou spojeny provázkem a připevněny na podstavec, který udržuje řadu bambusových trubek v šikmé poloze. Seřazené jsou od spodu nahoru, od těch největších po nejmenší. Zespoda můžeme vidět seříznutí, které je vedeno zhruba až do poloviny celé délky trubky. Počet bambusových trubek se liší od 11 u těch malých až po 45 u těch největších, které jsou upevněny do třech řad. Ve Vietnamu se s tímto nástrojem běžně setkáme ve střední oblasti, kde je součástí vesnických oslav či svateb. *T'rung* zaujme především svou materiálovou jednoduchostí a efektní podívanou spojenou s interpretací. Tento nástroj je také považován za symbol hudby etnických menšin ve Vietnamu.¹¹⁷ Dodnes je velice oblíbený a v hudebních souborech neopomíjený.

¹¹⁴ Srov. kapitola 2.7

¹¹⁵ In: *Honque.com* [online]. Neuvedeno [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <<http://honque.org/vothanhtung/Tailieu/TTPhach8.htm>>

¹¹⁶ Ústní zdroj ze dne 12. 3. 2015. Nguyễn Nam Khánh, Praha.

¹¹⁷ *Vietnam-beauty.com* [online]. 2008 [cit. 2015-03-27]. *T'rung* - The traditional folk-musical instrument. Dostupné z: <<http://www.vietnam-beauty.com/vietnamese-culture/vietnam-traditional-music-and-traditional-instruments/16-vietnam-traditional-music-and-traditional-instrumente/36-trung-the-traditional-folk-musical-instrument.html>>

Obrázek 14 Malý t'rung (vlevo)¹¹⁸

Obrázek 15 Velký t'rung (vpravo)¹¹⁹

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 8. 1. 2013 [cit. 2015-03-27]. Suối đàn T'rung Sol Art. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=k0vekja7BGo>>

4.3.3 Đàn đá¹²⁰

Đàn đá je pravděpodobně nejstarší dodnes užívaný vietnamský bicí nástroj. Některé jeho archeologické nálezy jsou až 4000 let staré. Tento nástroj je typický pro oblast středního Vietnamu, kde byla také objevena největší archeologická naleziště. *Đàn đá* se skládá z několika různě velkých kamenů, které jsou na podstavci uspořádány v řadě. K rozeznění se užívají dvě dřevěná kladívka a nástroje většinou obsahují 13 - 14 kamenů, ty menší jich mají 6 – 7. U některých etnických skupin

¹¹⁸ In: *Vatgia.com* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <<http://www.vatgia.com/raovat/9904/11321084/dan-trung-nho-dung-de-trung-bay-sieu-dep.html>>

¹¹⁹ In: *Baomai.blogspot.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z:

<<http://baomai.blogspot.cz/2011/08/trung-tam-van-hoa-nghe-thuat-dan-toc.html>>

¹²⁰ *Vietnam-beauty.com* [online]. 2008 [cit. 2015-03-27]. Lithophone or Dan Da. Dostupné z: <<http://www.vietnam-beauty.com/vietnamese-culture/vietnam-traditional-music-and-traditional-instruments/16-vietnam-traditional-music-and-traditional-instrume/133-lithophone-or-dan-da.html>>

v oblasti *Tây Nguyên*¹²¹ je tento nástroj posvátný, chráněný jako rodinný poklad a zaznívá při velkolepých slavnostech na počest bohů.

Obrázek 16 – Bicí nástroj *đàn đá*¹²²

Odkaz na videozáznam: *Youtube.com* [online]. 19. 8. 2011 [cit. 2015-03-27]. *Độc tấu đàn Đá*. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=9uScac-N2jk>>

4.3.4 *Cồng chiêng*¹²³

Ve střední části Vietnamu se objevují především gongy *cồng chiêng*. Vznikají odlitím z mědi s příměsí zinku nebo cínu a jejich obvyklý průměr bývá 20 - 60 cm. K rozeznívání se nejčastěji užívá měkká palička, ale pro docílení odlišného zvuku se hraje i rukama. Oblast vysočiny *Tây Nguyên* od roku 2005 uznává UNESCO jako ústní a nemateriální dědictví lidstva a nazvalo toto místo kulturním prostorem gongů. Hudba gongů se v těchto místech užívá k obřadním slavnostem a během roku se zde koná i několik festivalů.

¹²¹ Oblast vysočiny ve středním Vietnamu.

¹²² In: *Panoramio.com* [online]. Neuveдено. [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <<http://www.panoramio.com/photo/24521082>>

¹²³ Ústní zdroj ze dne 12. 3. 2015. Nguyễn Nam Khánh, Praha.

Obrázek 17 Bicí nástroj *cồng chiêng*¹²⁴

4.3.5 Trống¹²⁵

Součástí mnoha doprovodných orchestrů je také buben *trống*, se kterým se můžeme setkat v různých podobách. V divadelní hudbě *chèo*¹²⁶, *hát tuồng*¹²⁷ i *cải lương*¹²⁸ se nejčastěji vyskytuje buben *trống cơm*.

Obrázek 18 Bicí nástroj *trống cơm*¹²⁹

¹²⁴ In: *Disanthegeoii.info* [online]. 2013 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <<http://disanthegeoii.info/ArticleDetail.aspx?articleid=60759&sitepageid=276>>

¹²⁵ Ústní zdroj ze dne 1. 2. 2015. Nguyễn Nam Khánh, Praha.

¹²⁶ Srov. kapitola 2.7

¹²⁷ Srov. kapitola 2.8

¹²⁸ Srov. kapitola 2.9

Tvoří jej dutý válec, který má na obou koncích pevně nataženou buvolí kůži. Zvuk na jedné straně je o pět tónů vyšší než na té druhé. Hráč má při hře zavěšený buben kolem krku nebo vsedě položený na kolenou.¹³⁰ Dalším typem je buben **trống đẽ**, který doprovází nejčastěji hudbu *ca trù*¹³¹ a *chèo*¹³².

Obrázek 19 Bicí nástroj **trống đẽ**¹³³

Tento nástroj je vysoký přibližně 25 cm a v průměru měří kolem 15 - 20 cm. Rozeznívá se dvěma dřevěnými paličkami. Bubny jsou také neodmyslitelnou součástí při pohřebních obřadech, kde spolu s nástrojem *kèn bầu*¹³⁴ tvoří nerozlučnou dvojici.

¹²⁹ In: *Nhaccotruyen.vn* [online]. Nevedeno [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <<http://nhaccotruyen.vn/main/Dannhac-Nhacu/Nk-mang-rung.htm>>

¹³⁰ *Vietnam-culture.com* [online]. Nevedeno [cit. 2015-03-27]. Trong Com. Dostupné z: <<http://www.vietnam-culture.com/articles-67-11/Trong-Com-Rice-Drum.aspx>>

¹³¹ Srov. kapitola 2.2

¹³² Srov. kapitola 2.7

¹³³ In: *Vietnamtourism.com* [online]. Nevedeno [cit. 2015-03-30]. Dostupné z:

<<http://www.vietnamtourism.com/index.php/about/items/1911>>

¹³⁴ Srov. kapitola 4.1.2

5 Hudba Vietnamu v ČR

Jedním z cílů této bakalářské práce je i zjistit, do jaké míry se vietnamská hudba vyskytuje v České republice. V následujících kapitolách tak představím rodinu, která zde předává vietnamské umění i české společnosti a také bych se dále ráda zmínila o uskutečněných akcích, na kterých hudba Vietnamu zazněla.

Tato bakalářská práce vzniká v roce 2015, který je významný jak pro Českou republiku, tak pro Vietnam, jelikož 2. února 1950 byly s Vietnamem navázány první diplomatické vztahy.¹³⁵ ¹³⁶ Výročí 65leté spolupráce je významné pro obchodní či humanitární sféru, ale také pro oblast kultury. V rámci tohoto výročí se například v České republice uskuteční Rok vietnamské kultury. „*Oslavy proběhnou ve spolupráci s vládními organizacemi obou zemí. Vietnam navštíví například předseda Senátu Parlamentu České republiky pan Milan Štěch a v květnu přijede na oficiální návštěvu České republiky prezident Vietnamské socialistické republiky pan Trương Tấn Sang.*“¹³⁷ Přichystáno bude 65 uměleckých, kulinářských, sportovních i obchodních akcí¹³⁸. Celý projekt bude probíhat ve třech vlnách:¹³⁹

1. Týden zahájení oslav (začátek února 2015)
2. Představení kultury, možnosti cestování a gastronomie
3. Týden ukončení oslav (listopad 2015)

Pro tuto akci vzniklo také logo, na kterém je vyobrazena holubice míru s křídly v barvách vlajek obou států.

¹³⁵ WINTER, Marcel. 2. 2. 2015 – 65 let navázání diplomatických vztahů s Vietnamem [online]. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <<http://www.cvs-praha.cz/?p=1290>>

¹³⁶ Logo k výročí této události viz Příloha B, obr. č. 24.

¹³⁷ DUBOVÁ, Zdenka. *Logo projektu Rok vietnamské kultury v České republice 2015 bylo představené na Vietnamské ambasádě* [online]. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <<http://www.info-dracek.cz/tiskova-zprava/>>

¹³⁸ Jednou z již uskutečněných akcí je *Festival asijského lunárního roku a staročeského masopustu*, který se konal 15. 2. 2015 v Praze (srov. kapitola 5.2.1).

¹³⁹ DUBOVÁ, Zdenka. *Logo projektu Rok vietnamské kultury v České republice 2015 bylo představené na Vietnamské ambasádě* [online]. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <<http://www.info-dracek.cz/tiskova-zprava/>>

Obrázek 20 Logo pro Rok vietnamské kultury v České republice¹⁴⁰

Vietnam patří dlouhodobě mezi největší příjemce české rozvojové pomoci.¹⁴¹ Řadí se sem oblast ochrany životního prostředí a zemědělství, oblast práce a sociálních věcí či podpora podnikání a modernizace průmyslové infrastruktury.¹⁴² Vietnam v tomto roce také oslaví 70 let nezávislosti a vzniku Vietnamské socialistické republiky a 40 let od ukončení vietnamské války. Zaměřme se nyní na oblast tradiční hudby Vietnamu, jež se jako součást výše uvedeného významného výročí zajisté uplatní.

5.1 Tradiční vietnamská hudba v ČR

Tradiční vietnamská hudba, tj. lidová a náboženská, se na našem území vyskytuje jen zřídka, což je dáno hned několika aspekty. V České republice je čítáno kolem 60 000¹⁴³ příslušníků vietnamské národnosti. To je sice počtem řadí mezi třetí nejpočetnější menšinovou skupinu v ČR, ale díky uzavřenosti této komunity se informace o jejich kultuře dostávají jen těžko do povědomí širší veřejnosti. Další překážkou je samotná tradiční vietnamská hudba. Ta se od české tradiční a lidové

¹⁴⁰ In: *Info-dracek.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <<http://www.info-dracek.cz/tiskova-zprava/>>

¹⁴¹ Informace o některých realizovaných projektech na stránkách Ministerstva zahraničních věcí České republiky.
<http://www.mzv.cz/hanoi/cz/rozvojove_projekty/rozvojove_projekty_cr_ve_vietnamu_1/index.html>

¹⁴² *Mzv.cz* [online]. Neuvedeno [cit. 2015-03-17]. *Rozvojová spolupráce*. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/hanoi/cz/rozvojove_projekty/index.html>

¹⁴³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v ČR 2014* [online]. 2014 [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/kapitola/290027-14-r_2014-01>

kultury velmi liší, a stejně jako ne každému se zalíbí opera, tak ne každý je schopen a ochoten porozumět hudbě vietnamské. V dnešní době ani samotní Vietnamci nevyhledávají tradiční hudbu tolik jako tu populární. To odsuzuje tradiční vietnamskou hudbu jen k malému poli uplatnění. U nás v České republice zaznívá, i když ne vždy, na svatbách, pohřbech nebo při oslavách lunárního nového roku. Při vietnamských bohoslužebných obřadech se s tradiční hudbou setkáme vždy. O udržování tradic vietnamské hudby i na českém území se zaslouhuje především jedna vietnamská rodina, která se pravděpodobně jako jediná v ČR zabývá jejím šířením. Zejména jejím prostřednictvím tak získáme informace, které neposkytují zatím dostupné prameny. Dále budou zmíněny některé akce, na kterých se tradiční hudba Vietnamu opakovaně v různých podobách provozovala (zde nahlédneme do jejich zákulisí, akce více přiblížíme) i opakovaně provozuje.

5.1.1 *Sơn-Hương*^{144 145}

Sơn-Hương je výše zmíněnou rodinnou kapelou, která se zabývá vietnamskou hudbou jak tradiční, tak populární. Otec rodiny - *Nguyễn Thanh Sơn* – i matka - *Trịnh Thu Hương* – přijeli do České republiky před více než 20 lety. Oba ve Vietnamu vystudovali hudební akademii v Hanoji, obor zpěv. Zpočátku se u nás věnovali pouze hudbě populární, a to jen okrajově při zaměstnání, na svatbách či jiných akcích. Paní *Trịnh Thu Hương* zpívala populární vietnamské písně a pan *Nguyễn Thanh Sơn* ji doprovázel na elektrické klávesy. K hudbě jsou od malička vedeny také jejich dvě děti. Zhruba kolem roku 2006 s rodiči začal vystupovat jejich starší syn *Nguyễn Nam Khánh* a společně se začali věnovat i vietnamské tradiční hudbě.¹⁴⁶ *Nguyễn Nam Khánh* při hraní vietnamské tradiční hudby doprovází své rodiče především hrou na bubny. Jinak se věnuje spíše hudbě populární a také tlumočení. Mladší syn *Nguyễn Ba Dương* se zatím zapojuje do hudebních vystoupení rodiny pouze svým zpěvem. Tato rodinná kapela se na svých vystoupeních tradiční vietnamské hudby věnuje především umění *ca trù*¹⁴⁷,

¹⁴⁴ Název rodinné kapely, která provozuje vietnamskou hudbu v ČR.

¹⁴⁵ *Sonhuong.com* [online]. Neuveдено [cit. 2015-03-20]. *Giới thiệu*. Dostupné z: <<http://sonhuong.com/index.php/gioi-thieu>>

¹⁴⁶ Ústní zdroj ze dne 12. 3. 2015. *Nguyễn Nam Khánh*, Praha.

¹⁴⁷ Srov. kapitola 2.2

*chầu vãn*¹⁴⁸ a *quan họ*¹⁴⁹. *Sơn-Hương* je ve své komunitě velmi známá a oblíbená. V dnešní době vystupují na mnoha akcích (oslavy lunárního nového roku, festivaly etnických kultur, náboženské obřady, svatby atd.) jak u nás v České republice, tak i v zahraničí (Německo, Francie, Polsko, Maďarsko, Slovensko aj.).

5.1.2 Vietnamské kulturní akce v ČR

Když se řekne vietnamská komunita, pravděpodobně se většině lidí vybaví název SAPA. Tato velká pražská tržnice, nebo jak se jí také přezdívá „Malá Hanoj“, je místem, kde můžete spatřit takový „malý Vietnam“. Na místě bývalého masokombinátu o velikosti 25 hektarů, jsou dnes sklady, stánky, restaurace, školka, jazykové centrum a dokonce i pošta. Ochutnáme zde tradiční vietnamskou kuchyni a setkáme se zde s Vietnamci při jejich nejtypičtější činnosti, a to je prodej. Stánek vedle stánku, obchod vedle obchodu, stejně jako je tomu ve Vietnamu.¹⁵⁰ SAPA je místem, kde se pořádají i vietnamské kulturní akce. Jednou z nich je **Den vietnamské kultury**. Ten se uskutečnil před vchodem do zmíněné vietnamské tržnice dne 22. června 2014 za podpory sdružení INFO-DRÁČEK¹⁵¹. Tato akce se konala poprvé, a to v rámci zakončení projektu „Jsme všichni obyvatelé“, který měl za cíl sblížit vietnamskou a českou společnost. Návštěvníci měli možnost vidět tradiční vietnamský lví tanec¹⁵², vějířový tanec¹⁵³, přehlídku tradičního oblečení *áo dài* a slyšet tradiční vietnamské písně v podání kapely *Sơn-Hương*¹⁵⁴. Díky zajímavému a bohatému programu akce přilákala mnoho lidí různých věkových skupin.¹⁵⁵

¹⁴⁸ Srov. kapitola 2.4

¹⁴⁹ Srov. kapitola 2.6

¹⁵⁰ Vietnamské domy jsou přizpůsobené prodeji už od počátku stavby. Prosklené přízemí u většiny domů zajišťuje rychlý a jednoduchý start podnikání ve vlastním domě.

¹⁵¹ Sdružení, které podporuje začlenění Vietnamců do majoritní společnosti v ČR.

¹⁵² Tanec ve velkých barevných kostýmech s hlavou lva, který je doprovázen hrou na bubny. Vyskytuje se například při oslavách. Oproti dračímu tanci je lví tanec provozován jen dvěma lidmi a tanečníci jsou celí zahalení v kostýmech. Pohyby vycházejí z čínského bojového umění (viz Příloha C, obr. č. 29).

¹⁵³ Viz Příloha C, obr. č. 27.

¹⁵⁴ Srov. kapitola 5.2

¹⁵⁵ *Asianstyle.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Ohlédnutí za asijským festivalem. Dostupné z: <<http://www.asianstyle.cz/ostatni/13804-ohlédnutí-za-asijským-festivalem>>

Ve vietnamské tržnici SAPA se konají i oslavy tradičních svátků. Jedním z nich, a pravděpodobně i nejdůležitějším, je **lunární nový rok**¹⁵⁶. Pro všechny Vietnamce je oslava tohoto svátku, vietnamsky *Tết*, velkou událostí. Ve Vietnamu se neslaví Vánoce a dárky se dávají až na Nový rok. V den lunárního nového roku *Tết* (letos 19. 2. 2015) se připravuje tradiční vietnamské jídlo¹⁵⁷, zdobí se větve stromků a všichni se snaží navštívit všechny své příbuzné. Do 12 hodiny večer už ale musí být všichni doma. Vietnamci věří, že ten, kdo jako první vkročí do jejich domu v novém roce, jim přinese štěstí či smutek po celý rok. Proto si na nový rok do domu zvou především bohaté, významné a vzdělané lidi. I v tomto roce se na tržnici SAPA oslavoval tento svátek. Jak už bylo zmíněno výše, letos se koná Rok vietnamské kultury na počest spolupráce ČR s Vietnamem. Pořadatelé této události využili a spojili vietnamský svátek s oslavou českého masopustu. Akce se konala 15. 2. 2015 a zúčastnili se jí obchodníci z tržnice SAPA i obyvatelé tamější městské části Praha-Libuš. Na programu se prolínaly asijské i české tradice a zvyky. Lví tanec, vietnamská lidová hudba, masopustní rej i česko-vietnamská kuchyně, to vše a mnoho dalšího, mohli návštěvníci na festivalu vidět a slyšet.¹⁵⁸

Další událostí, kde se s tradiční vietnamskou hudbou můžeme setkat, je například **svátek *Trung Thu***, který se koná každý rok na podzim. Tento svátek je oslavou luny, která má podle předků vliv na život, a také je tento svátek *Trung Thu* určen dětem. Podobně jako u nás na Den dětí jsou i pro tuto příležitost vždy přichystané různé akce, zábavné atrakce a soutěže. Jedna taková slavnost se uskutečnila i dne 19. 9. 2013 za podpory svazu Vietnamců v ČR¹⁵⁹. Atrakce pro děti doprovázely hudební i taneční vystoupení, včetně tradičního lvího tance¹⁶⁰. Tržnici SAPA zaplnili Vietnamci z celé České republiky, ale podívat se přišlo i mnoho místních.¹⁶¹

¹⁵⁶ Lunární nový rok nemá pevně stanovené datum. Řídí se podle lunárního kalendáře a připadá tak vždy na první den prvního měsíce.

¹⁵⁷ Typickým jídlem je například *bánh chưng* (viz Příloha C, obr. č. 31), což je do čtverce zabalená rýže v banánových listech uvnitř plněná vepřovým masem.

¹⁵⁸ *Praha-libus.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Festival asijského lunárního roku a staročeského masopustu. Dostupné z: <<http://praha-libus.cz/index.php?catid=8&id=2140>>

¹⁵⁹ Odkaz na [www](http://www.cvs-praha.cz/): <<http://www.cvs-praha.cz/>>

¹⁶⁰ Viz Příloha C, obr. č. 29.

¹⁶¹ *Viet.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-03-31]. Letošní *Trung Thu*. Dostupné z: <<http://www.viet.cz/clanky/50-letosni-trung-thu>>

Pro mladší generaci se v ČR pořádají akce menších rozměrů, například 27. 11. 2014 se uskutečnil již třetí ročník **Česko-vietnamského studentského večírku**. Akce vznikla za spolupráce městské části Praha-Libuš v restauraci *Hoang Tranh* v pražské tržnici SAPA. Pestrý program zaplnila vystoupení tanečních skupin Effe(x)tion¹⁶² a O.M.G.¹⁶³, písně od zpěváka a skladatele Tynec i tradiční vietnamské tance doprovázené na tradiční nástroje. Výtěžek z celé akce byl věnován postiženým dioxiny¹⁶⁴ ve Vietnamu.¹⁶⁵

Na vietnamské kulturní akce ale nenarazíme jen v pražské tržnici SAPA. O poznání vietnamských tradic se zajímají například i v Pardubickém kraji, konkrétně v městě Svitavy. V místním centru Fabrika se například dne 1. 12. 2014 uskutečnil multikulturní **Vietnamský večer**. Program byl vytvořen za spolupráce Centra na podporu integrace cizinců pro Pardubický kraj¹⁶⁶ a Muzea loutkářských kultur v Chrudimi¹⁶⁷, které zastupovala Jana Tomášková¹⁶⁸ a představila návštěvníkům unikátní vietnamské vodní loutkové divadlo¹⁶⁹. O hudební program se postarala rodinná kapela *Son-Huong*¹⁷⁰, která během večera představila některé tradiční hudební nástroje, například *đàn bầu*¹⁷¹ nebo *đàn nguyệt*¹⁷² a zazpívala tradiční písně *quan họ*¹⁷³. Přítomen byl i velvyslanec Vietnamské socialistické republiky a starosta města Svitavy. Akci také příjemně obohatily ochutnávky z vietnamské kuchyně a podpořily uvolněnost celého večera.¹⁷⁴

Zájem o kulturu menšin žijících v ČR je i v Královéhradeckém kraji. Výbor pro národnostní menšiny, pod záštitou hejtmána Lubomíra France, uspořádal dne 29. 5. 2010 **Festival národnostních menšin**. Akce se konala na Šrámkově statku v Pileticích u

¹⁶² Odkaz na [www: <https://www.facebook.com/EffextionOfficial>](https://www.facebook.com/EffextionOfficial)

¹⁶³ Odkaz na [www: <https://www.facebook.com/O.M.G.girlband>](https://www.facebook.com/O.M.G.girlband)

¹⁶⁴ Jedovaté dioxiny byly rozprašovány během války ve Vietnamu v 60. a 70. letech 20. století.

¹⁶⁵ *Asianstyle.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Česko-vietnamský studentský večírek. Dostupné z: <http://www.asianstyle.cz/ostatni/16841-prijdte-se-pobavit-na-iii-cesko-vietnamsky-studentsky-vecirek>

¹⁶⁶ Odkaz na [www: <http://www.integracnicentra.cz/pardubickykraj/pak.aspx>](http://www.integracnicentra.cz/pardubickykraj/pak.aspx)

¹⁶⁷ Odkaz na [www: <http://www.puppets.cz/>](http://www.puppets.cz/)

¹⁶⁸ V Muzeu loutkářských umění zastupuje funkci kurátorky - zahraniční a výtvarná část sbírky, předměty a hračky.

¹⁶⁹ Srov. kapitola 3.

¹⁷⁰ Srov. kapitola 5.2

¹⁷¹ Srov. kapitola 4.2.1

¹⁷² Srov. kapitola 4.2.4

¹⁷³ Srov. kapitola 2.6

¹⁷⁴ *Svitavy.charita.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Vietnamský večer 2014. Dostupné z: <http://www.svitavy.charita.cz/z-nasi-cinnosti/akce-pro-verejnost-clanky/vietnamsky-vecer-2014/>

Hradce Králové. Návštěvníci mohli slyšet vietnamskou, africkou, romskou, slovenskou nebo německou hudbu doplněnou o tradiční občerstvení jednotlivých menšin. Vietnamskou tradiční hudbu představila opět kapela *Son-Huong*, zmíněná výše. Posluchače zaujali tradičními písněmi *quan họ*, *chầu vãn* a barevným národním oděvem *áo dài*.¹⁷⁵

Je zřejmé, že v rámci lepšího začlenění vietnamské menšiny přibývá akcí, kde jsou k vidění kulturní tradice Vietnamu. Ohlasy návštěvníků těchto akcí jsou převážně kladné a vyhledávají je lidé různých věkových skupin.

¹⁷⁵ *Klubhanoi.cz* [online]. 2010 [cit. 2015-03-31]. Šrámkův statek ožil lidovými tanci, hudbou a exotikou. Dostupné z: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2010062801>>

Závěr

Cílem této bakalářské práce s názvem *K tradiční vietnamské hudbě* bylo zjistit co nejvíce informací o tradiční hudbě Vietnamu. Od počátku bylo zřejmé, že toto téma nebývá předmětem vědeckých bádání a vyhledávání potřebných podkladů tedy nebude jednoduché. Pro získání informací k teoretické části práce bylo zapotřebí zapátrat převážně v cizojazyčných pramenech a nečetných etnomuzikologických publikacích. Ovšem rozmanitost hudebních druhů a nástrojů, které se na území Vietnamu vyskytují, zcela převyšuje možnost sepsání veškerých informací do jediné bakalářské práce. Z tohoto důvodu jsou zde uvedeny jen ty nejrozšířenější. Během shromažďování informací jsem se též seznámila s tradicí vodního loutkového divadla ve Vietnamu. Tato forma divadla je natolik zajímavá a ve světě ojedinělá, že jsem považovala za vhodné věnovat tomuto umění samostatnou kapitolu.

Závěr práce se soustředí na vietnamskou hudbu a její uplatnění v komunitách žijících v Čechách. Zpočátku jsem příliš nevěřila, že se v ČR tradiční vietnamská hudba může vyskytovat v nějakém širším měřítku. Ovšem po hlubším pátrání jsem zjistila, že dnešní doba velmi podporuje kulturu menšin žijících u nás. Díky zájmu a aktivitě lidí těchto akcí přibývá a kultura menšin, jako je ta vietnamská, se tak dostává do povědomí i širší veřejnosti.

Věřím, že toto téma může v neposlední řadě oslovit také pedagogy. Díky zvyšujícím se počtům vietnamských dětí na českých školách může tato práce přispět k pochopení jejich kultury a tak pomoci při integraci do třídního kolektivu. *„Velmi poučná a zajímavá byla i dvouhodinová lekce vedená vietnamskými studenty gymnázia, Lully a Linem, kteří se nás pokusili naučit vietnamskou píseň pro děti předškolního věku. Mluvili otevřeně o režimu v jejich zemi, o jejich zvycích, o písních, které zpívají. Při zpěvu vietnamské písničky jsme narazili na nezvyklou melodiku, se kterou si naše hudební paměť, „odkojená“ evropskými modely, jen těžko poradila. V poslechových testech pak tito dva studenti nechápali, jak je možné, že od sebe nerozlišíme hudbu Laosu, Číny a Vietnamu. Nám tyto ukázky připadaly stejné.“*¹⁷⁶ Zde uvedené pensum informací o

¹⁷⁶ LIŠKOVÁ, Š. Multikulturní aspekty ve výuce hudební výchovy na gymnáziu. In *Musica viva in schola* XX.. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 148. ISBN 978-80-210-4445-6.

tradiční vietnamské hudbě, pojednávající o jejím rozšíření v oblasti jejího původu a částečně i v ČR, si pochopitelně nečiní nárok na kompletní vyčerpání tématu. Tato bakalářská práce tak poukazuje na některé možnosti, otevírá určitá témata, jež mohou být podkladem pro další bádání a výzkum v této zajímavé oblasti, jakou bezesporu vietnamská hudba je.

Resumé

Obsahem této bakalářské práce je poskytnutí informací o tradiční vietnamské hudbě. Aby bylo možné pochopit vietnamskou hudbu, musíme znát i jejich kulturu a myšlení. To vše se čtenář dozví v úvodní kapitole.

Druhá část charakterizuje podobu vietnamské hudby a obsahuje informace o vlivech, které zanechaly patrné stopy na jejím vývoji. Dále také nabízí informace o druzích vietnamské tradiční hudby lidové, obřadní i hudbě k divadlu.

Kvůli ojedinělosti je třetí kapitola věnována pouze vodnímu loutkovému divadlu, jeho podobě, výskytu a hudebnímu doprovodu. Čtvrtá část seznamuje čtenáře s pestrým vietnamským instrumentářem, který je rozdělen na dechové, strunné a bicí nástroje. Kapitola je doplněna obrázky a odkazy na videozáznamy.

Poslední část zpracovává vietnamskou hudbu v ČR. Zaměřuje se na události, při kterých se tato hudba vyskytuje a uvedené jsou zde i některé úspěšně realizované akce.

Summary

The content of this thesis is to provide information about traditional Vietnamese music. In order to understand Vietnamese music, we have to know their culture and thought. The reader learns all in the introductory chapter.

The second part describes the form of Vietnamese music and contains information about the influences that have left traces in its development. It also provides information about the types of Vietnamese traditional folk music, ceremonial music and music of theatre.

Due to its uniqueness the third chapter is devoted solely to water puppet theatre, its format, appearance and accompaniment. The fourth part introduces the reader to the Vietnamese varied instrumentation, which is divided into wind, string and percussion instruments. The chapter is accompanied by pictures and links to videos.

The last part deals with the Vietnamese music in the Czech Republic. It focuses on the events for which this music is found and these are also some successfully implemented projects.

Seznam použité literatury a pramenů

BUCHNER, Alexandr. *Hudební nástroje národů*. Praha: Artia, 1969, 310 s.

ELLINGHAM, Edited by Simon Broughton and Mark a With James McConnachie and Orla DUANE. *World music*. [New ed.]. London: Rough Guides, 2000, 673 s. ISBN 1858286360.

GRIGOVÁ, Věra. *Všeobecná hudební nauka*. 2. upr. vyd. Olomouc: Alda, 2005, 225 s. ISBN 8085600463.

HLAVATÁ, Lucie, Ján IČO, Petra KARLOVÁ a Karel KUČERA. *Dějiny Vietnamu*. Praha: Lidové noviny, 2008, 357 s. ISBN 978-80-7106-965-2.

HUU Ngọc – BORTON, Lady. *Rối nước: water puppets*. Hà Nội: Thế Giới Publishers, 2006, 104 s.

JURKOVÁ, Zuzana. *Kapitoly z mimoevropské hudby*. 2., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001, 107 s. ISBN 80-244-0302-1.

JURKOVÁ, Zuzana. *Kapitoly o mimoevropské hudbě*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 1996, 73 s. ISBN 80-7067-598-5.

KOŠTÁL, Arnošt. *Kapitoly z etnomuzikologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987, 79 s.

LIŠKOVÁ, Štěpánka. *Prvky hudby subsaharské Afriky (HSA) a indické klasické hudby (IKH) v integrativní experimentální výuce hudební výchovy na vyšším gymnáziu*. Ústí nad Labem, 2010. Dizertační práce. Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy. Ved. Prof. PhDr. Josef Říha.

LIŠKOVÁ, Š. Multikulturní aspekty ve výuce hudební výchovy na gymnáziu. In *Musica viva in schola XX.*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 145-151. ISBN 978-80-210-4445-6.

MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam. Stručná historie států*. Praha: Libri, 2004, 128 s. ISBN 80-7277-255-4

POSPÍŠILOVÁ, Veronika. *Vietnamské vodní loutkové divadlo*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav Dálného východu. Ved. PhDr. Lucie Hlavatá, PhD.

PRŮCHA, Jan. *Interkulturní komunikace*. Praha: Grada, 2010, 199 s. ISBN 978-80-247-3069-1.

TRAN, Van Khe. *Die Musik Vietnams*. Heinrichshofen, 1982, 280 s.

Internetové zdroje

Alsimexco.com [online]. 2015 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: <<http://alsimexco.com/Upload/news/326458.jpg>>

Asianstyle.cz [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Ohlédnutí za asijským festivalem. Dostupné z: <<http://www.asianstyle.cz/ostatni/13804-ohljedniti-za-asijskym-festivalem>>

Baomai.blogspot.cz [online]. 2011 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <<http://baomai.blogspot.cz/2011/08/trung-tam-van-hoa-nghe-thuat-dan-toc.html>>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v ČR 2014* [online]. 2014 [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/kapitola/290027-14-r_2014-01>

Disanthegioi.info [online]. 2013 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <<http://disanthegioi.info/ArticleDetail.aspx?articleid=60759&sitepageid=276>>

DUBOVÁ, Zdenka. *Logo projektu Rok vietnamské kultury v České republice 2015 bylo představené na Vietnamské ambasádě* [online]. 2015 [cit. 2015-03-16].]. Dostupné z: <<http://www.info-dracek.cz/tiskova-zprava/>>

DVOŘÁK, Ladislav. *Vietnam – kapitalismus garantovaný komunisty* [online]. 2011 [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: <<http://ladislavdvorak.blog.idnes.cz/c/203002/Vietnam-kapitalismus-garantovany-komunisty.html>>

FOLEY, Kathy. „The Metonymy of Art: Vietnamese Water Puppetry As a Representation of Modern Vietnam“ in *The Drama Revue* [online]. 2001, roč. 45, č. 4 [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/stable/1146933>>

Giacngo.vn [online]. 2012 [cit. 2015-02-28]. *Đâu là con số thực về tín đồ Phật giáo Việt Nam?*. Dostupné z: <<http://giacngo.vn/thoisu/cauchuyentrongtuan/2012/11/11/1EC011/>>

Honque.com [online]. Neuedeno [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <<http://honque.org/vothanhtung/Tailieu/KenBau-1.htm>>

HRUŠKA, Petr. *Vodní loutky Vietnamu* [online]. 2005 [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <http://www.czechpress.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=2519:vodni-loutky-vietnamu>

Insightguides.com [online]. Neuedeno [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <<http://www.insightguides.com/destinations/asia-pacific/vietnam/cultural-features/puppetry-in-motion>>

JIHOMORAVSKÉ REGIONÁLNÍ CENTRUM NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ [online]. [cit. 2015-02-02]. *Vietnamská komunita v ČR*. Dostupné z: http://cizincijmk.cz/Articles/Uploads/1870-7-Vietnamska_komunita_lpdf.aspx

Mkcr.cz [online]. 2014 [cit. 2015-03-19]. *Vietnamské umění v Čechách*. Dostupné z: <<http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vietnamske-umeni-v-cechach-209665/>>

Mzv.cz [online]. Neuedeno [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <<http://www.mzv.cz>>

NEJEDLÝ, Petr. *Hanoj – loutkové vodní divadlo a další střípky z vietnamské metropole* [online]. 2011 [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <<http://www.cestomila.cz/clanek/523-hanoj-loutkove-vodni-divadlo-a-dalsi-stripsy-z-vietnamske-metropole>>

NGUYEN VINH, Bao. *Introduction to vietnamese music* [online]. 1970 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <<http://namkyluctinh.org/a-ngoangu1/vinhbao-introtovnmusic.pdf>>

Nhaccotruyen.vn [online]. Neuedeno [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <<http://nhaccotruyen.vn/main/Dannhac-Nhacu/Nk-mang-rung.htm>>

Nhaccutrantrung.com [online]. Neuedeno [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <<http://nhaccutrantrung.com/tc7/222/Sao-tieu-truc>>

Panoramio.com [online]. Neuedeno. [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <<http://www.panoramio.com/photo/24521082>>

Pewforum.org [online]. 2012 [cit. 2015-02-28]. *Table: Religious Composition by Country, in Numbers*. Dostupné z: <<http://www.pewforum.org/2012/12/18/table-religious-composition-by-country-in-numbers/>>

Pinterest.com [online]. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <<https://www.pinterest.com/>>

Praha-libus.cz [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Festival asijského lunárního roku a staročeského masopustu. Dostupné z: <<http://praha-libus.cz/index.php?catid=8&id=2140>>

Puppets.cz [online]. 2014 [cit. 2015-03-15]. *Divadlo zrozené z vody*. Dostupné z: <<http://www.puppets.cz/index.php?page=kratke>>

Saigonstrings.com [online]. 2013 [cit. 2015-02-22]. *Dan day*. Dostupné z: <<http://www.saigonstrings.com/danday.htm>>

Sonhuong.com [online]. Neuedeno [cit. 2015-03-20]. *Giới thiệu*. Dostupné z: <<http://sonhuong.com/index.php/gioi-thieu>>

Svitavy.charita.cz [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Vietnamský večer 2014. Dostupné z: <<http://www.svitavy.charita.cz/z-nasi-cinnosti/akce-pro-verejnost-clanky/vietnamsky-vecer-2014/>>

Travelpod.com [online]. Neuedeno [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <<http://www.travelpod.com/travel-blog->

entries/lraleigh/youarehere./1140333480/tpod.html#pbrowser/lraleigh/youarehere./1140333480/filename=img_5534.jpg>

VASILJEV, Ivo. *Náboženství a tolerance v dnešním Vietnamu* [online]. 2012 [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2012052301>>

Vatgia.com [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <<http://www.vatgia.com/raovat/9904/11321084/dan-trung-nho-dung-de-trung-bay-sieu-dep.html>>

Viet.cz [online]. 2012 [cit. 2015-03-31]. Letošní Trung Thu. Dostupné z: <<http://www.viet.cz/clanky/50-letosni-trung-thu>>

Vietq.vn [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <<http://vietq.vn/mon-ngon-ngay-tet-voi-banh-chung-xanh-thom-deo-d51013.html>>

Vietnam-beauty.com [online]. 2008 [cit. 2015-03-02]. Vietnamese culture. Dostupné z: <<http://www.vietnam-beauty.com/vietnamese-culture.html>>

Vietnam-culture.com [online]. Neuedeno [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <<http://www.vietnam-culture.com>>

Vietnamonline.com [online]. Neuedeno [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <<http://www.vietnamonline.com>>

Vietnamtourism.com [online]. Neuedeno [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <<http://www.vietnamtourism.com/index.php/about/items/1911>>

WINTER, Marcel. *2. 2. 2015 – 65 let navázání diplomatických vztahů s Vietnamem* [online]. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <<http://www.cvs-praha.cz/?p=1290>>

Seznam obrázků

Obrázek 1 Vodní loutkové divadlo, Ho Či Minh.....	22
Obrázek 2 Tanec víl.....	24
Obrázek 3 Příčná flétna <i>sáo</i>	27
Obrázek 4 Vertikální flétna <i>sáo</i>	28
Obrázek 5 Dechový nástroj <i>kèn bầu</i>	29
Obrázek 6 Strunný nástroj <i>đàn bầu</i>	30
Obrázek 7 <i>Đàn đay</i> zepředu (vlevo)	31
Obrázek 8 <i>Đàn đay</i> zezadu (vpravo).....	31
Obrázek 9 Strunný nástroj <i>đàn nhị</i>	32
Obrázek 10 Strunný nástroj <i>đàn nguyệt</i>	33
Obrázek 11 Strunný nástroj <i>đàn tỳ bà</i>	35
Obrázek 12 Strunný nástroj <i>đàn tranh</i>	36
Obrázek 13 Bicí nástroj <i>phách</i>	37
Obrázek 14 Malý <i>t'rưng</i> (vlevo).....	38
Obrázek 15 Velký <i>t'rưng</i> (vpravo).....	38
Obrázek 16 – Bicí nástroj <i>đàn đá</i>	39
Obrázek 17 Bicí nástroj <i>cồng chiêng</i>	40
Obrázek 18 Bicí nástroj <i>trống cơm</i>	40
Obrázek 19 Bicí nástroj <i>trống đồng</i>	41
Obrázek 20 Logo pro Rok vietnamské kultury v České republice	43
Obrázek 21 Plakát k Festivalu asijského lunárního roku a staročeského masopustu	I
Obrázek 22 Plakát akce Vietnamský kulturní den	II
Obrázek 23 Plakát pro 3. Česko-Vietnamský studentský večírek.....	II
Obrázek 24 Logo k 65. výročí navázání vzájemných diplomatických vztahů	III
Obrázek 25 Bronzový zvon z doby <i>Đông Sơn</i> , 2500 př. n. l.....	IV
Obrázek 26 Tradiční oblečení při zpěvu <i>quan họ</i>	IV
Obrázek 27 Vějířový tanec.....	V
Obrázek 28 Vietnamský večer ve Svitavě	V
Obrázek 29 Lví tanec	VI
Obrázek 30 Tradiční oblečení	VI

Obrázek 31 Tradiční jídlo <i>bánh chưng</i>	VII
Obrázek 32 Různé druhy flétny <i>sáo</i>	VII

Přílohy

Přílohy A/ Plakáty vietnamských kulturních akcí

Festival
asijského lunárního
roku a staročeského
masopustu

neděle 15. února 2015
od 16 do 19 hodin

sál restaurace DONG DO, Libušská 319, Praha 4 - Libuš
(areál obch. centra Sapa - autobusová zastávka Sídliště Písnice)

...taneční a hudební vystoupení, ochutnávky vietnamských lunárních a českých masopustních pokrmů, ozdobné vykrajování exotického ovoce, masopustní průvod, český folklór, doporučení pro přípravu kávy a čaje a další zajímavé workshopy a ukázky...

Změna programu vyhrazena. Akce je zdarma!

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

SAPA

MOŠTÁŘSKÝ
TĚLŮVÁŘSKÝ
Klub Libuš

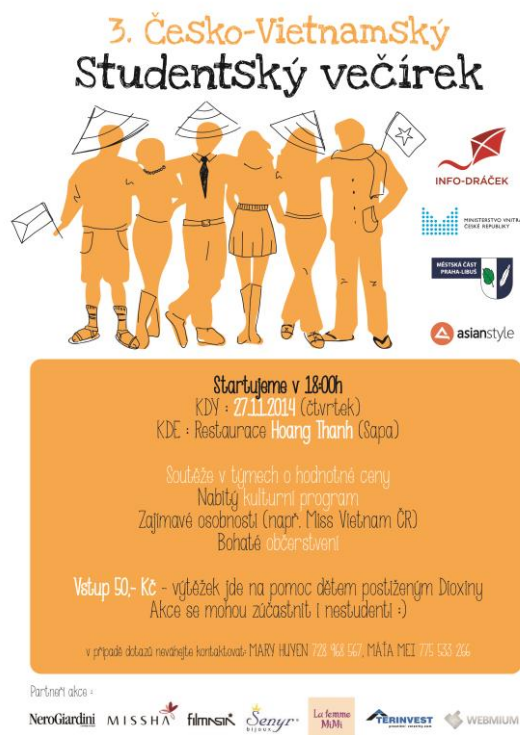
Akce je pořádána v rámci projektu MČ Praha-Libuš
„Podpora integrace na území MČ Praha-Libuš v roce 2015“
založeného na integraci úzkou a spolupracovaného
Ministerstvem vnitra ČR.

Obrázek 21 Plakát k Festivalu asijského lunárního roku a staročeského masopustu¹⁷⁷

¹⁷⁷ In: *Info-dracek.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <<http://www.info-dracek.cz/festival-asijskeho-lunarniho-roku-2015/>>

Obrázek 22 Plakát akce Vietnamský kulturní den¹⁷⁸

Obrázek 23 Plakát pro 3. Česko-Vietnamský studentský večírek¹⁷⁹

¹⁷⁸ In: *Asianstyle.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <<http://www.asianstyle.cz/ostatni/13804-ohlednuti-za-asijskym-festivalem>>

¹⁷⁹ In: *Info-dracek.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <<http://www.info-dracek.cz/iii-cesko-vietnamsky-studentsky-vecirek/>>

Příloha B/ Logo k 65. výročí navázání vzájemných diplomatických vztahů

Obrázek 24 Logo k 65. výročí navázání vzájemných diplomatických vztahů¹⁸⁰

¹⁸⁰ In: Mzv.cz [online]. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z:
<http://www.mzv.cz/hanoi/cz/zpravy_a_udalosti/ceska_republika_a_vietnam_slavi_65.html>

Přílohy C/ Fotografie

Obrázek 25 Bronzový zvon z doby *Đông Sơn*, 2500 př. n. l.¹⁸¹

Obrázek 26 Tradiční oblečení při zpěvu *quan họ*¹⁸²

¹⁸¹ In: *Pinterest.com* [online]. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: < <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/3a/b2/b5/3ab2b5c536335f7cfad999aaf962763a.jpg> >

¹⁸² In: *Alsimexco.com* [online]. 2015 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: <<http://alsimexco.com/Upload/news/326458.jpg>>

Obrázek 27 Vějířový tanec¹⁸³

Obrázek 28 Vietnamský večer ve Svitavě¹⁸⁴

¹⁸³ In: *Asianstyle.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <<http://www.asianstyle.cz/ostatni/13804-ohlednuti-za-asijskym-festivalem>>

¹⁸⁴ In: *Svitavy.charita.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <<http://www.svitavy.charita.cz/z-nasi-cinnosti/akce-pro-verejnost-clanky/vietnamsky-vecer-2014/>>

Obrázek 29 Lví tanec¹⁸⁵

Obrázek 30 Tradiční oblečení¹⁸⁶

¹⁸⁵ In: *Asianstyle.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.asianstyle.cz/ostatni/13804-ohlednuti-za-asijskym-festivalem>

¹⁸⁶ In: *Pinterest.com* [online]. Neuveдено [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <https://www.pinterest.com/pin/515591857310989199/>

Obrázek 31 Tradiční jídlo *bánh chưng*¹⁸⁷

Obrázek 32 Různé druhy flétny *sáo*¹⁸⁸

¹⁸⁷ In: *Vietq.vn* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <<http://vietq.vn/mon-ngon-ngay-tet-voi-banh-chung-xanh-thom-deo-d51013.html>>

¹⁸⁸ In: *Nhaccutrantrung.com* [online]. Neuveveno [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <<http://nhaccutrantrung.com/tc7/222/Sao-tieu-truc>>